

O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim vazirligi.

Qarshi Davlat Universiteti

Milliy g'oya, huquq va ma'naviyat asoslari kafedrası

“Tasdiqlayman”

O'quv ishlari buyicha

“Tasdiqlayman”

O'quv bo'limi boshlig'i

« MADANIYATShUNOSLIK » FANIDAN IShChI

D A S T U R I.

TUZUVCHI: prof. I. Xudoyberdiev

**Madaniyatshunoslik fani buyicha ishlab chikilgan ushbu dastur kafedraning
2006 yil № 1 sonli yigilshida kurib chikilgan va ukuv jarayoniga foydalanish
uchun tavsiya etilgan.**

«Tasdiqlayman»

Fakul`tet dekani

«__» _____200 yil

«Tasdiqlayman»

Milliy g`oya, huquq va
ma`naviyat asoslari
kafedrasining mudiri

“-----” ----- 200 y

Namunaviy dastur Nizomiy nomidagi TDPU ning ilmiy kengashi tomonidan
2003 yil 3 sentyabrda tasdiqlangan.

“Madaniyatshunoslik” kursi buyicha ma`ruza va amaliy mashgulotlar REJASI

№	Utiladigan ma`ruzalarning mavzulari	Ajra tilgan soatlar	amaliy	M.ish	K.soat	J.B u-n ball	Reyting ballari		
		Ma`ruza					M.s h	“O.B” uchun belgi lan gan bal lar	“Ya.B” uchun belgilan-gan ballar
	1 bob. MADANIYaT NAZARIYaSI								
1	Madaniyatshunoslik fanining predmet, maksad va vazifalari. Ma`naviy-madaniyat tizimlari ularning rivojlanish konunlari. Madaniyat va sivilizasiya.	2		2	1.03.08	3		3	1,5
2	Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta`siri. Madaniy va ma`naviy meros.	2	2	4	15.03.08	3		3	1,5
	2 bob. MADANIYaTShUNOSLIK VA JAXON MADANIYaTI MASALALARI								
1	Madaniyat tipologiyasi. Antik davri kadimgi dunyo madaniyati ularning rivojlanish xususiyatlari.	2	2	2	22.03.08	3		3	1,5
2	Kadimgi Rim va Yunon madaniyati.	2	2	2	29.03.08	3		3	1,5
3	Texnologik madaniyati: Evropa uygonish xamda kapitalizm sharoitidagi madaniy tarakkiyot.	2	2	2	5.03.08	3		3	1,5
	3 bob. VATAN MADANIYaTI TARIXI								
1	Markaziy Osiyo xalklarining ilk uygonish davri madaniyati. (VIII asrning oxiri XII asr boshlari davri).	2	4	4	12.04.08 19.04.08	3		3	1,5
2	Temur va Temuriylar davri madaniyati.	2	2	2	26.04.08	3		3	1,5
3	Xonliklar va Chor Rossiyasi istilosi davrida uzbek xalki madaniyati. (XVI- XIX asrlar).	2	2	2	3.04.08	3		3	1,5
4	Shuro xokimiyati yillarida uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar.	2	2	2	10.04.08	3		3	1,5
5	Dunyo madaniyati rivojlanishining muammolari. Mustakillik sharoitida uzbek milliy madaniyatining istikloli va istikboli.	2	2	2	17.04.08	3		3	1,5
	Jami:	20	16	24		30	25	30	15

№	Utiladigan amaliy mashgulotlar mavzulari	Amaliy mashgul soat	“J.B” uchun talabaga ukuv jarayonida belgilangan ballar		
1	Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maksad va vazifalari. Madaniyat va sivilizasiya.	2	5		
2	Ma`naviy madaniyat tizimlari va ularning shakllanishining uziga xos xususiyatlari. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta`siri.	2	6		
3	Madaniyatda milliylik va baynalminanlik, umuminsoniylik masalasi. Milliy madaniyatlarning uzaro ta`siri va bir-birini boyitish.	2	5		
4	Kadimgi Shark xalklari madaniyati.	4	6		
5	Kadimgi dunyo madaniyati, uning	2	6		

	rivojlanish xususiyatlari va asosiy markazlari.				
6	Shark va Garb uygonish davri madaniyati.	2	6		
7	Temur va Temuriylar davri xamda urta asrlar Markaziy Osiyo xalklari madaniyati.	2	6		
8	XVI-XIX asrlar Markaziy Osiyo xalklari madaniyati.	2	5		
9	Shurolar xokimiyati yillaridagi uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar.	2	5		
	Jami:	20 soat	50		

Kirish suzi.

Mamlakatimizda kulga kiritilgan mustakillik va istiklol tufayli iktisodiy-ijtimoiy jabxalarda amalga oshirilayotgan islohotlar mazmunida ma'naviyat va madaniyat masalalari xar kachongidan-da dolzarb axamiyat kasb etib bormokda. Jamiyatimiz xayotiga xos bunday faollik madaniy siyosatda yangicha munosabatlar zarurligini ijtimoiy-tarixiy extiyoj darajasiga olib chikmokda. Manna, shuning uchun xam muxtaram yurtboshimiz I.A.Karimov,- «Biz bosib utgan yulimizni tankidiy baxolab, milliy davlatchiligimiz negizlarini aniklab buyuk madaniyatimiz tomirlariga, kadimiy merosimiz ildizlariga kaytib, utmishimizdagi boy an'analarni yangi jamiyat kurulishiga tadbik etmogimiz kerak», -deb bejizga yozmagan edilar.

Shu ma'noda xam aytish mumkinki ana shunday yuksak axamiyatga molik madaniyat masalalarini urganuvchi madaniyatshunoslik fani bugungi kunda keng kamrovli falsafiy fanlardan biriga aylandi.

Darxakikat, bu ta'limot madaniyatni ijtimoiy xodisa sifatida talkin etarkan, uning shakllanishi, rivojlanishi konuniyatlari, jamiyat xayotida tutgan urni, xamda ijtimoiy-amaliy vazifalari kabi bir kator yunalishlarda baxs va munozaralar yuritadi.

Mana shuning uchun xam ushbu ishchi dasturni ishlab chikishda bu ta'limotning asosiy maksadi-madaniyat tarixi va nazariy muammolarini urganish bilan bir katorda yoshlarimizga milliy madaniyatimizni, kolaversa, umumjaxon madaniyatining boy merosi va bugungi yutuklari xakida imkon kadam yanada kengrok ma'lumotlar berish nazarda tutildi.

Eng muximi, uning xar bir mavzusini urganishda milliy istiklol mafkurasining mazmun va moxiyatiga xos yunalishlardan kelib chikib bugungi yosh avlodning ma'naviyatini yanada kurkamlashtirish, ularni el yurt istikboli uchun fidoiy bulgan kishilar kilib tarbiyalash masalalariga aloxida e'tibor karatildi.

1 BOB: MADANIYAT NAZARIYASI

1-Mavzu: Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maksad va vazifalari. Madaniyat va sivilizasiya. Ma'naviy madaniyat tizimlari ularning rivojlanish konunlari.

Reja:

1. Madaniyatshunoslik fani shaxs va jamiyat xayotida madaniy tarakkiyotining urni va ahamiyatini organuvchi ta'limot ekanligi.
2. Madaniyat tushunchasi va uning ilmiy-falsafiy taxlili.
3. Madaniyat va sivilizasiya tushunchasi, ularning uxshashligi va farkli xususiyatlari.
4. Ma'naviy madaniyat tizimlari, ularning rivojlanish konuniatlari.
5. Mustakillik sharoitida madaniyatshunoslik fanining dolzarb vazifalari.

Shaxs va jamiyat xayotida madaniy tarakkiyot masalalarini organishning zarurligi, fanning maksadi, tadqiqot predmeti va vazifasi. Madaniyatshunoslik fanining gumanitar fanlar tizimida tutgan urni, uziga xosligi va uni organishning ijtimoiy- amaliy ahamiyati.

Madaniyatshunoslik tarixida «Madaniyat» tushunchasining talkini: «Madaniyat» tushunchasining kelib chikishi va uning ma'no tizimi. Kadimgi va urta asrlar fanidan «Madaniyat» tushunchasining ta'rifi. Yangi davr falsafasida «Madaniyat» tushunchasi. «Madaniyat» tushunchasining ta'riflashga gnesealogik, aksilogik, ontologik va semiotik jixatdan yondoshishning uziga xos xususiyatlari. «Madaniyat» tushunchasini ilmiy va oddiy ong darajasida ta'riflanishi. Xozirgi zamon ilmi nazarida «madaniyat»ning talkini.

Madaniyat ijtimoiy xodisa sifatida. Moddiy va ma'naviy madaniyat. Ma'naviy madaniyatning tarkibi tuzilishi.

Sivilizasiya tushunchasi. Sivilizasiya va madaniyat tushunchalarning uzaro uxshashligi va farkli xususiyatlari.

Ma'naviy madaniyat tushunchasi va uning vujudga kela borishining uziga xos xususiyatlari. Mexnat tarixiy taksimotining uzgara borishi, xamda ijtimoiy sinkretizm onging parchalana borishi jarayonida mifologiyadan san'at , adabiyot, din, Fan, axlok, xukuk kabi ma'naviy madaniyat tizimlarining ajralib chika borishi.

Mexnat kurollari, xunarmandchilikning takomillasha borishining ma'naviy madaniyat tizimlari rivojidagi urni. Xususi mulk tushunchasini vujudga kelishi. Jamiyat iktisodiy-ijtimoiy xayotida davlat va xukukning paydo bulishi ma'naviy madaniyat tizimlarining mazmun va moxiyati sinfiy tafovutlarining kelib chikish tugrisida. Jamiyatda sinfiy tabakalashning kuchaya borishi jarayonning ma'naviy madaniyat rivojiga kursatgan ikki tomonlama ta'sir tugrisida. Davlatni, jamiyatni boshkaruv mashinasiga aylana borishi jarayonida jamiyat xayotida antogonistik ziddiyatlarni kuchaya borishi va bu jarayonni ma'naviy madaniyat tizimlariga kursatgan ta'siri.

Ma'naviy madaniyat tizimlari rivojining jamiyat iktisodiy-ijtimoiy tarakkiyotiga boglik ekanligi.

Uzbekiston mustakilligi sharoitida jamiyat-ijtimoiy iktisodiy xayotida ma'naviyat va madaniyatga bulgan munosabatlarni tubdan uzgara borishining uziga xos xususiyatlari.

Ellinlar madaniyatining Sharkka kirib kelishi.Yunon-Baktriya podsholigi madaniy yodgorliklari. Parfiya davlatining kushni mamlakatlar bilan madaniy alokalari.

Kushonlar davrida madaniyati. «Buyuk ipak yuli»ning -Garb va Shark xalklari urtasidagi kadimiy madaniy alokalar rivojidadagi urni.

2-Mavzu: Kadimgi Yunon va Rim madaniyati.

Reja:

1. Kadimgi Yunon madaniyati.
2. Kadimgi Yunon madaniyatining gumanistik yunalishlari.
3. Kadimgi Rim madaniyati.
4. Kadimgi Rim madaniyatida uz davri diniy e'tikodi xukuki, san'ati, me'morchilik va xarbiy soxadagi yutuklarining mujassamlasha borishi.

Kadimgi Yunon sivilizasiyasining vujudga kelishi jarayoni. Krit va Miken madaniyati.Gomer va arxaika davrlarida Yunon madaniyati shakllanishining ikkilamchi davri ekanligi. Yunon rivoyatlarining xususiyatlari. Yunon san'atining gumanistik yunalish. Arxaika va klassika davrida xaykaltaroshlikning rivojlanishi. Kadimgi Yunonistonda tomosha (teatr) san'ati. Sport musobakalari. Kadimgi yunonlarda ek. Ellinlar madaniyatining vujudga kelishi va rivojlanishi.

Kadimgi Rim madaniyati. Kadimgi Rim madaniyatining rivojlanishida etrusk kabilasi va Yunon sivilizasiyasining ta'siri. Respublika va imperiya. Rim va uning eka ulkalarida ijtimoiy xayot va turmush. Tomoshalar va diniy e'tikodlar. Kadimgi rimliklarning xarbiy san'ati. Rim xukuki. Rimliklarning muxandislik daxosi. Xaykaltaroshlik. Me'morchilik va tasviriy san'ati.Rim falsafasi va adabiyoti. Antik madaniyat inkirozi va xristianlikning vujudga kelishi va uning Garbiy Evropa madaniyatiga ta'siri.

Jaxon madaniyati tarixida antik davri merosining urni.

3-Mavzu: Texnogin madaniyati: Evropa Uygonish xamda kapitalizm sharoitidagi madaniy tarakkiyot.

Reja:

1. Texnogin madaniyati: uning moxiyati.
2. Uygonish davri madaniyati va uning rivojlanishga xos xususiyatlari.
3. Evropa Uygonish davri madaniyatida gumanizm, klassisizm va rasionalizm prinsiplarning kuchaya borishi.
4. Kapitalizm sharoitdagi madaniy xayotning uziga xos xususiyatlari.

Texnogin madaniyati tushunchasi Uygonish davrida yangi Evropa madaniyatining vujudga kela borishi.Evropa Uygonish davri madaniyati rivojlanishining asosiy boskichlari. Dunyoviy madaniyatning rivoji va Antik an'analarning tiklanishi. Gumanizm. San'atning ijtimoiy axamiyatini uzgarishi. Italiya xamda Shimoliy Garbiy Evropada Uygonish madaniyatini rivojlanishining uziga xos xususiyatlari. Yangi inson idealining shakllanishi. Italiyada uygonish davrining boshlanishi. Renessans madaniyatining uchoglari.Dante va XIV asrda italiyan adabiyoti. Ilk Uygonish davrining me'morchiligi, xaykaltaroshligi va rassomligi. Italiyada Renessansning yuksalgan va sunggi boskichlari. Leonarda da Vinchi. Rafael', Mikelandjelo, Tisian.XVI asrda Evropa

2 BOB. MADANIYATSHUNOSLIK VA JAXON MADANIYATI MASALALARI.

1-Mavzu: Madaniyat tipologiyasi. Ibtidoiy va Kadimgi dunyo madaniyati, ularning rivojlanish xususiyatlari.

Reja:

1. Madaniyat tipologiyasi - jaxon madaniy tarixiy jarayonning shakllanishi xamda rivojlanishini urganuvchi ta'limot ekanligi.
2. Ibtidoiy davr madaniyati, bu davrda odamlarning fikrlashi va olamni tushunishining uziga xosligi.
3. Kadimgi Shark madaniyati: Shumer, Bobil, Misr, Xind va Xitoy madaniyati.
4. Markaziy Osiyo xalklarining kadimgi davri madaniyati.

Madaniyat tipologiyasi jaxon madaniy-tarixiy jarayonining rivojlanishi va tarakkiy eta borishiga xos xususiyatlarini ilmiy falsafiy xamda tarixiy nuqtai nazardan urganuvchi ta'limot ekanligi. Madaniyatning tarixiy va kiyosiy tipologiyasi ularning uxshashligi va farkli xususiyatlari.

Madaniyatning vujudga kelishi. Madaniy davrlar tushunchasi. Ibtidoiy jamiyatning shakllanishi va sosial tuzilishi. Maishiy turmush va axlok mezonlari. Ibtidoiy odamning fikrlashi va olamni tushunishining uziga xosligi. Bilish faoliyatining shakllanishi va rivojlanishi. Ibtidoiy madaniyatda olam xakidagi bilimlarning diniy tasavvurlar va marosimlarda aks etishi. Ibtidoiy ongining sinkretik kurinishi va uning parchalanishi. Mexnat taksimotining uzgara borishi. Tosh davri san'ati yodgorliklari. Mifologiya, fol'klor va yozuvning paydo bulishi.

Kadimgi shark madaniyatining tarixiy va xronologik chegaralari. Kadimgi shark madaniyati sivilizasiyasining rivojlanishida umumiylik va uziga xos xususiyatlari, ularning jaxon madaniyati tarixida tutgan urni.

Shumer kishilik madaniyatining eng kadimgi uchogi ekanligi. Kadimgi Shumer va Bobil san'ati, adabiyoti, afsonalar va asotirlar.

Kadimgi Misr madaniyati. Din va afsonalar. Kadimgi misrliklar yozuvi va uning uziga xos xususiyatlari. Kadimgi Misr san'atining rivojlanishi. Kadimgi Misr madaniyatining jaxon madaniyati tarakkiyotidagi urni va axamiyati.

Kadimgi Xindiston madaniyati. Moxenjo-Doro va Xarappa sivilizasiyalari. Xindistonning oriylar kabilasi tomonidan zabt etilishi va yangi sivilizasiyaning vujudga kelishi. Madaniyatlar sentizi. Kadimgi Xindiston asotirlari. «Maxabxorat» va «Ramayana». Kadimgi Xindiston san'ati va uning uziga xos xususiyatlari. Kadimgi Xindiston sivilizasiyasi va uning boshka xalklar madaniyatlariga ta'siri.

Kadimgi Xitoy sivilizasiyasiga xos madaniy tarakkiyot. Bu davrda markazlashtirilgan davlatning vujudga kelishi va imperatorlar xokimiyatining mukaddaslashtirilishi. Bronza yodgorliklari. Konfusiychilik, daosizm kabi diniy-falsafiy ta'limotlarning vujudga kelishi. Kadimgi Xitoy madaniyatida astronomiya, matematika va mexanika soxalarida kilingan kashfiyotlar. Kogozning kashf etilishi. Kadimgi Xitoy sivilizasiyasining kushni xalklar madaniyatiga ta'siri.

Markaziy Osiyo xududidagi ibtidoiy davr madaniyat manzilgoxlari. Markaziy Osiyo madaniyati tarkibida turli xil madaniy jarayonlarning vujudga kelishi. Ziroatkor va kuchmanchi chorvador xalklar madaniyatining shakllanishi va rivojlanishi. Ilk shaxar madaniyatining vujudga kelishi. Oltintepa. Sopollitepa. Kadimgi kabilalar madaniy alokalarning yunalishlari, madaniy xayot iva ularning afsona va rivoyatlarda ifodalanishi. Diniy e'tikodlar, Zardushtiylik va «Avesto».

Kadimgi Xorazm madaniyati. Xalk ogzaki ijodi va yozuvning paydo bulishi.

Kadimgi Sugdiyona madaniyati va uning uziga xos xususiyatlari.

Ellinlar madaniyatining Sharkka kirib kelishi. Yunon-Baktريا podsholigi madaniy yodgorliklari. Parfiya davlatining kushni mamlakatlar bilan madaniy alokalari.

Kushonlar davrida madaniyati. «Buyuk ipak yuli»ning -Garb va Shark xalklari urtasidagi kadimiy madaniy alokalar rivojidagi urni.

2-Mavzu: Kadimgi Yunon va Rim madaniyati.

Reja:

5. Kadimgi Yunon madaniyati.
6. Kadimgi Yunon madaniyatining gumanistik yunalishlari.
7. Kadimgi Rim madaniyati.
8. Kadimgi Rim madaniyatida uz davri diniy e'tikodi xukuki, san'ati, me'morchilik va xarbiy soxadagi yutuklarining mujassamlasha borishi.

Kadimgi Yunon sivilizasiyasining vujudga kelishi jarayoni. Krit va Miken madaniyati. Gomer va arxaika davrlarida Yunon madaniyati shakllanishining ikkilamchi davri ekanligi. Yunon rivoyatlarining xususiyatlari. Yunon san'atining gumanistik yunalish. Arxaika va klassika davrida xaykaltaroshlikning rivojlanishi. Kadimgi Yunonistonda tomosha (teatr) san'ati. Sport musobakalari. Kadimgi yunonlarda ek. Ellinlar madaniyatining vujudga kelishi va rivojlanishi.

Kadimgi Rim madaniyati. Kadimgi Rim madaniyatining rivojlanishida etrusk kabilasi va Yunon sivilizasiyasining ta'siri. Respublika va imperiya. Rim va uning eka ulkalarida ijtimoiy xayot va turmush. Tomoshalar va diniy e'tikodlar. Kadimgi rimliklarning xarbiy san'ati. Rim xukuki. Rimliklarning muxandislik daxosi. Xaykaltaroshlik. Me'morchilik va tasviriy san'ati. Rim falsafasi va adabiyoti. Antik madaniyat inkirozi va xristianlikning vujudga kelishi va uning Garbiy Evropa madaniyatiga ta'siri.

Jaxon madaniyati tarixida antik davri merosining urni.

3-Mavzu: Texnugin madaniyati: Evropa Uygonish xamda kapitalizm sharoitidagi madaniy tarakkiyot.

Reja:

5. Texnogen madaniyati: uning mohiyati.
6. Uygonish davri madaniyati va uning rivojlanishiga xos xususiyatlari.
7. Evropa Uygonish davri madaniyatida gumanizm, klassisizm va rasionalizm prinsiplarning kuchaya borishi.
8. Kapitalizm sharoitdagi madaniy hayotning uziga xos xususiyatlari.

Texnogen madaniyati tushunchasi Uygonish davrida yangi Evropa madaniyatining vujudga kela borishi. Evropa Uygonish davri madaniyati rivojlanishining asosiy bosqichlari. Dunyoviy madaniyatning rivoji va Antik an'analarning tiklanishi. Gumanizm. San'atning ijtimoiy axamiyatini uzgarishi. Italiya xamda Shimoliy Garbiy Evropada Uygonish madaniyatini rivojlanishining uziga xos xususiyatlari. Yangi inson idealining shakllanishi. Italiyada uygonish davrining boshlanishi. Renessans madaniyatining uchoglari. Dante va XIV asrda italiyan adabiyoti. Ilk Uygonish davrining me'morchiligi, xaykaltaroshligi va rassomligi. Italiyada Renessansning yuksalgan va sunggi bosqichlari. Leonard da Vinchi. Rafael, Mikelandjelo, Tisian. XVI asrda Evropa adabiyoti va teatri. Empirik fanlarning vujudga kelishi. Reformasiya, kitob nashr ettirish va milliy yozuvlarning tarkalishi. Evropada ma'rifatchilik davri madaniyatining vujudga kela borishining ijtimoiy tarixiy zaminlari. Bu davr Evropa madaniyatida feodal cherkov mustabidligiga Karshi goyalarning kuchaya borishi va ilm-fan, san'at va adabiyotga bulgan munosabatlarning uzgara borishi. XVIII asr Evropa ma'rifatchilik madaniyatida absolyutizmning inkirozi. Bu davrda klassisizm rivojining yangi bosqichiga kutarilishi.

XIX asr Evropada kapitalistik munosabatlarning rivojlanishi va madaniyat sohasida yuz bergan uzgarishlar. Sanoat tuntarilishi va ilmiy-texnikaviy yutuklar. San'at va siyosat. Tarixiy tafakkurning shakllanishi va san'atdagi eklektika. Jamiyat hayotida matbuotning tutgan urni. An'anaviy xalk madaniyatining asta-sekinlik bilan barxam topa boshlashi va ommaviy madaniyat fonomening vujudga kelishi.

Nemis klassik falsafasi va uning burjua davrini uz-uzini anglashda tutgan urni. XIX asrning birinchi yarmidagi Evropa san'atida romantizm va neoklassisizm. Badiiy jarayonida musika va adabiyotning birlamchi axamiyati. XIX asrning II yarmida me'morchilik va texnikaning rivojlanishi. Adabiyot va tasviriy san'atda realizm.

Ilmiy texnika revolyusiyasi va XX asrning boshlaridan san'at rivojlanishidagi yangi tendensiyalar. Sosial buxronlar va madaniyat rivojlanishidagi yangi yunalishlar. San'atning yangi turlari (kinomatografiya, televedinie)ning vujudga kelishi va ularning teatr, adabiyot, rassomchilik va boshkalar bilan uzaro ta'siri.

3-BOB. VATAN MADANIYATI TARIXI.

1-Mavzu: Markaziy Osiyo xalklarining ilk Uygonish davri madaniyati. (VIII asrning oxiri XII asr boshlari davri).

Reja:

1. Markaziy Osiyo xalklari ijtimoiy-siyosiy, iktisodiy va madaniy hayotida Islom madaniyatining urni va ta'siri.
2. Markaziy Osiyo xalklarining ilk Uygonish davri va uning uziga xos xususiyatlari.
3. Markaziy Osiyo xalklari Uygonish davrida ilm-fan yutuklarning mujassamlasha borishi.
4. Markaziy Osiyo xalklari Uygonish davri madaniyatining jaxon xalklari madaniyatining rivojidagi urni.

Markaziy Osiyo Renessansi va uni davrlashtirish muammolari. VIII asrning oxiri XII asr boshlari davrda ijtimoiy-siyosiy, iktisodiy va madaniy hayotda yuz bergan uzgarishlar. Xalifalik tasarrufida bulgan Movarunnaxrda Islom madaniyatining shakllanishi.

Markaziy Osiyoda markazlashgan – Somoniylar, Koraxoniylar, Gaznaviylar, Xorazmshoxlar davlatchiligining vujudga kelishi va ularning bu davr madaniyati rivojidagi urni. Bu davrda iktisodiy-ijtimoiy, siyosiy-madaniy hayotda yuz bergan uzgarishlar. Savdo-sotik xunarmandchilik fan va adabiyotning rivojlanishi. Ma'mun akademiasining vujudga kelishi. A.Xorazmiy raxbarligida «Baytul-xikmat» (Xikmatlar uyi) ilm-fan markazining shakllantirilishi. Bu davrda arab xalifaligi va maxalliy madaniy okimlarning uzaro sintezi jarayonining kuchaya borishi.

Uygonish davri Markaziy Osiyo madaniyatida tabiiy ilmiy-falsafiy, axlokiy va diniy tasavvuf fanlarining tarakkiiy kilishi: Al-Xorazmiy, Farobiy, Axmad Fargoni, Beruniy, Ibn-Sino, Rudakiy, Dakikiy, Firdavsiy, Maxmud Koshkariy, Yusuf Xos Xojib, Ismoil Buxoriy, Iso termiziy, Boyazit Bistomiy, Mansur Xalloy, Axmad Yassaviy, Najmiddin Kubro kabi ilm axllarining karashlari.

Markaziy Osiyo xalklari Renessansi davri madaniyati adabiyoti va san'ati uslublarida Sharkka xos yangi ijobiy uzagrishlarning vujudga kelishi. Bu davrda bunyod etilgan dunyoviy va diniy me'morchilik inshootlari xamda xalk amaliy san'atida sharkona uslublarning aks eta borishi.

Amaliy va bezak san'ati. Gumbazli-kubballi usulning yaratilishi, me'morchilikda geometrik uygunlik va matematik mutanosiblik konuniyatlarining amal kilishi. Monumental tasviriy san'atning rivojlanishida yogoch va ganch

uymakorligi. Geometrik, usimliksimon va epigrafik-arabcha bitiklarning nakshiy dekor sifatida kulanilishi IX-XII asrlar me'moriy yodgorliklari. Buxorodagi somoniylar makbarasi. Timdagi Arab Ota makbarasi, Karmana shaxri yakindagi Raboti Malik, Termizdagi Xakim at-Termiziy, Sulton Saodat, Samarkanddagi Shoxi Zinda ansambli. Amaliy san'atning kulolchilik, tukuvchilik singari shakllarini rivojlanishi.

2-Mavzu: Temur va Temuriylar davri madaniyati.

Reja:

1. Amir Temur barpo etgan markazlashgan davlat va madaniy xayot.
2. Temur davrida ilm-fan, adabiyot va san'at, me'moriy kurilishlar xamda mamlakat obodonchilik ishlarining yulga kuyilishi.
3. Temuriylar davrida diniy va dunyoviy ilmlar rivoji.
4. Temur va temuriylar davri madaniyatining Markaziy Osiyo va joxon xalklari madaniy tarakkiyotidagi tutgan urni.

Amir Temur barpo etgan markazlashgan davlatda madaniy-maishiy xayotni rivojlantirish shart-sharoitlari. Madaniyatni rivojlantirishga Temurning davlatchilik nuktai nazaridan e'tibor berishi. Samarkand va Xirotdagi madaniy muxit. XIV asr oxiri XV asrda Movarunnaxrda kurilgan me'moriy obidalar. Bu davr me'moriy kurilishlarida rangli sopol koplamlarining kulanilishi. Xar xil rangli musaffo yigma nakshiy mozaikalar tayyorlash, kulolchilik tarakkiyoti. Bu yutuklarning Ulugbek zamonasida mumtoz darajada rivojlantirilishi. Guri Mir, Oksaroy, Bibixonim, Shoxi Zindadagi me'moriy kurilishlari, bog va kushk, saroylarning barpo eta borishi, Registon ansambli, Buxoro va Gijduvondagi masjid va madrasalar, Ulugbek rasadxonasi. Bu davrda Ulugbek akademiyasining vujudga kelishi va faoliyati.

Temur davri davlatchilik siyosatida insonparvarlik, xalollik, mexr-muruvvatlilik, adolatparvarlik, tadbirkorlik kabi tushunchalarning jamiyat ma'naviy xayotida etakchilik kilib borishi.

Temur va temuriylar davrida islom ta'limoti va dunyoviy bilimlar rivojiga bulgan e'tiborni usa borishi. Mirzo Ulugbekning xokimiyat tepasiga kelishi va Movarunnaxr madaniy xayoti. Temuriylar davri ilm-fani, adabiyoti va san'ati. Temuriylar davri Xuroson madaniyati. Bu davr madaniyatida Alisher Navoiyni urni. Minnatyura vam usika san'ati tarakkiyoti. Xattotlik va kitobat. Madaniy muxitda nakshbandiylik tarikati. Bu borada Baxovuddin Nakshbandiy, Xuja Axror Valiy, Jomiy, Navoiylarning xizmatlari. Tarixchilardan Sharofiddin Ali Yazdiy, Nizomiddin Shomiy, Giyosiddin Xondamir, Ibn Arabshox, Abdurazzok Samarkandiy, Mirxondlarning uz davri madaniy xayotiga munosabati.

Temur va temuriylar davri madaniyatining Markaziy Osiyo va jaxon xalklari madaniy tarakkiyotida tutgan urni.

Uzbekiston mustakillik sharoitida temur va temuriylar davri madaniyatini urganishning dolzarb masalalari. Mamlakatimiz istikloli va istikboli sari rivojlana borishida bu davr madaniyatini urganishning ijtimoiy-ma'naviy axamiyati.

3-Mavzu: Xonliklar va Chor Rossiyasi istilosi davrida uzbek xalki madaniyati.(XVI-XIX asrlar).

Reja:

1. XVI asr boshlaridan XIX asrning birinchi yarmigacha bulgan davrda Markaziy Osiyodagi ijtimoiy-madaniy xayot.
2. Bu davr ma'naviy-madaniyatida diniy mutaassiblik kuchaya borishi va dunyoviy bilimlarning kadsizlanishi.
3. Chor Rossiyasi istilosi va uning milliy madaniyatga bulgan munosabati.
4. Turkistonda jadidchilik xarakatining vujudga kela borishi va uning milliy madaniyatimiz rivojida tutgan urni.

XVI – XIX asrning birinchi yarmida Markaziy Osiyodagi ijtimoiy madaniy xayot. Temru va temuriylar davrida erishilgan madaniy ma'naviy yutuklarning kuldan boy berilishi va uning sabablari. Bu davr ma'naviy - madaniyatida diniy mutaassiblikning kuchaya borishi va dunyoviy bilimlarning kadsizlanishi. Ilmiy dunyokarashning cheklanishi.

Buxoro, Xiva va Kukon xonliklari madaniy xayoti va ularning uziga xos xususiyatlari. Bu davrdagi adabiy muxiti. Munis Xorazmiy, Feruz, Berdak, Gulxaniy, Maxmur, Nodira, Uvaysiy ijodi.

Buxoro va Samarkand xattotlik va minniatyura maktablari. Xalk amaliy bezak san'ati. Me'morchilik va unda keramika, badiiy metall, yogoch va tosh uymakorligi san'atining mujassamlasha borishi.

Chor Rossiyasi istilosi va uning Markaziy Osiyo xalklari ma'naviy –madaniy xayotiga ta'siri. Milliy madaniy meros va unga mustamlakachilik mafkurasining xukmronlik kilishi. Chor Rossiyasi madaniy siyosati va milliy madaniyatimiz rivojidadagi ziddiyatlar.

Ma'rifatparvarlik xarakatining vujudga kelishi va uning milliy madaniyatimiz rivojidadagi urni. Bu davr ta'lim tizimi va uning uziga xos xususiyatlari. Jadidchilik xarakati va ular tomonidan ilgari surilgan goyalar: milliy davlatchilik, yangicha ta'lim tizimi va milliy kadrlarni vujudga keltirish borasidagi karashlari.

Bu davrda milliy madaniyatimiz tizimlarida yangicha karashlarning vujudga kelishi. Adabiyot, san'at, me'morchilikda va teatrdagi yangicha uslublarning paydo bulishi. Ilm –fan va ma'naviy tafakkurdagi uzgarishlar. Ilmiy jamiyatlarning vujudga kela borishi.

4-Mavzu: Shuro xokimiyati yillarida uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar.

Reja:

1. Sovet davlatining vujudga kelishi va uning uzbek milliy madaniyatiga munosabati.
2. Shaxsga siginish yillarida uzbek milliy madaniyati rivojidadagi ziddiyatlar.
3. Kommunistik mafkuraga xos shounistik siyosat okibatida uzbek milliy adabiyoti, san'ati, ma'naviy merosi va kadriyatlarining toptala borishi.
4. Uzbekiston mustakillik davri – ijtimoiy madaniy xayotimiz tarakkiyotidagi yangicha boskich ekanligi.

Sovet davlatining tashkil etilishi yillarida Uzbekistonda madaniy xayot. Bu davr «Madaniy inkilob»ning milliy ruxiyat, milliy ma'naviyat va milliy madaniyatga salbiy ta'siri. Stalin siginish yillarida uzbek milliy madaniyati rivojining uziga xos ziddiyatlari. Madaniyat muassasalari Yangi shakllarini vujudga kelishi xamda ma'naviy faoliyatida ma'muriy-mafkuraviy mezon. Madaniy va ma'naviy kadriyatlarining siyoslashuvi. Madaniyatda sinfiylik, goyaviylik, partiyaviylik. Sosialistik «realizm» va uning moxiyati. Tarixiy meros, xakikat, milliy maxalliy, islomiy kadriyatlar va an'analarni inkor etilishi. Chulpon, Fitrat, Abdulla Kodiriy ijodi-uygok milliy ma'naviyat merosi. Madaniyat yodgorliklarning muxofaza kilish, tarixiy merosni urganish, an'anaviy san'at turlarini rivojlantirish uchun kurash-bu davrdagi madaniy xayotning muxim konuniyatlari. Alifbo isloxotlari, uning madaniy tarakkiyoti, milliy merosni asrash utmish madaniy merosi bilan vorislik alokalarini saklab kolishga salbiy ta'siri.

Ikkinchi jaxon urushi yillarida madaniyat. Adabiyot va san'atda urush mavzusi. Urush yillarida Uzbekistonga evakuasiya kilingan ijodiy jamoalar faoliyati. Uzbekiston Fanlar akademiyasining tashkil topishi. (1943 yil). Urushdan keyingi yillarda fan, tasviriy san'at, me'morchilik. 50-80 yillarda musika, kino, teatr san'atining rivojlanishi. Sobik ittifoq davrining turgunlik yillarida komfirkaning olib borgan Evropa markazchilikka xos shovinistik siyosatining uzbek milliy madaniyati va san'atida rivojiga kursatgan ta'siri.

Uzbekistonda paxta monokul'turasining kuchaya borishi sharoitida «Kommunistik baynalminallik» shiori ostida milliy kadriyatlarimiz va ma'naviy merosimizning toptala borishi. «Uzbek ishi» masalasi va uning xalkimiz ijtimoiy-iktisodiy va ma'naviy-madaniy xayoti ravnakiga kursatgan zuravonlik siyosati.

5-Mavzu: Dunyo madaniyati rivojlanishining muammolari. Mustakillik sharoitida uzbek milliy madaniyatining istikloli va istikboli.

Reja:

1. Bugungi kun globallashuv xamda universal axborot texnologiyalarining madaniyat tarakkiyotiga ta'siri va ijtimoiy okibatlari.
2. Bugungi madaniyat sivilizasiyasi jarayonida demokratik tamoyillarning kuchaya borishi va inson omiliga bulgan extiyojlarining usa borishi.
3. Uzbekiston mustakillik sharoitida madaniy tarakkiyotga xos ijtimoiy-iktisodiy omillar xakida.
4. Milliy istiklol goyasi va madaniy tarakkiyot uygunligi.

Xozirgi sharoitda ijtimoiy-iktisodiy xamda siyosiy jarayonlardagi globallashuv va axborot texnologiyalarning rivojlana borishining madaniy jarayonga ta'siri. Invilizasiya va xozirgi jaxon madaniyatshunosligi muammolari. Bugungi madaniy tarakkiyot sivilizasiyasi jarayonida unga karshi aksil madaniyatlarining paydo bula borishi va uning ijtimoiy okibatlari. Dunyo madaniyatida Evropa maddoxchilik madaniyati xamda Osiyo maddoxchilik madaniyatiga xos tushunchalarning paydo bulishi va ularning jaxon madaniyati rivojiga salbiy ta'siri.

Bugungi madaniy va ma'naviy rivojlanish tizimlarda demokratik tamoyillarning xamda konun ustuvorligi zaruriyatining rivojlana borishi. Jamiyat va shaxs xayotida texnika va yangi texnologiyalarga extiyojlarning usa borishi va uning ijtimoiy okibatlari.

Xozirgi madaniy tarakkiyotda inson omilining kuchaya borishi. Shaxs manfaatlarning buyuk kadriyat sifatida davlat, milliy, sinfiy va tor diniy kadriyatlardan ustuvorlikka uta borishi.

Erkin jamiyat tushunchasi va madaniy jarayon. Madaniyat va siyosat. Ma'naviy madaniyat tizimlarida bugungi tarakkiyot ruxiga xos yangicha yunalishlar xamda ijodiy uslublarning vujudga kela borishi.

Prezidentimiz Islom Karimov tomonidan ishlab chikilgan tarakkiyotimizning «Uzbek modeli» va uning jamiyatimiz ma'naviy – madaniy xayotdagi axamiyati. Uzbekistonda insonparvar, xukukiy demokratik jamiyatni barpo etish sharoitida madaniy va ma'naviy jarayonni mafkuraviy va ma'muriy boshkaruv tizimlarida xoli eta borishi. Bugungi kun madaniy siyosatimizda milliylik va umuminsoniylik sifatlarining kuchaya borishi. Madaniyatimiz tarakkiyotida milliy madaniy markazlar va xalkaro madaniy alokalarining urni va axamiyati.

Uzbekiston mustakillik sharoitida madaniy tarakkiyotga xos ijtimoiy tarixiy shart-sharoitlarning uzgara borishi. Istiklol va madaniy jarayon. Istiklol mustakillik sharoitida madaniy merosga milliy kadriyatlarga bulgan yangicha munosabatlarning vujudga kela borishi.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar:

1. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. Toshkent, «Uzbekiston», 1994 yil.

2. «Karshi shaxrining 2700 yilligini nishonlashga doir kushimcha chora-tadbirlar tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining karori. «Xalk suzi» gazetasi. 2005 yil, 27 iyul'.
3. "Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida" Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori «Uzbekiston ovozi» gazetasi, 2006 yil 26 avgust.
4. Prezident I.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi, 2006 yil, 1-sentyabr'.
5. I.Karimov. Uzbekiston demokratik tarakkiyotining yangi boskichida. Toshkent, «Uzbekiston» 2005 yil.
6. I.A.Karimov. Istiklol va ma'naviyat. Toshkent, «Uzbekiston», 1994 yil, 105 bet.
7. Islom Karimov. Xozirgi boskichda demokratik isloxotlarni chukurlashtirishning muxim vazifalari. Toshkent- «Uzbekiston»-1996 yil, 5-18 betlar.
8. Islom Karimov. Bunyodkorlik yulidan. 4. Toshkent, «Uzbekiston» 1996 yil.
9. I.Karimov. Amir Temur faxrimiz, gururimiz. Amir Temur tavalludining 660 yilligiga bagishlangan xalkaro konferensiyada suzlagan ma'ruzasi. «Ma'rifat» gazetasi, 1996 yil, 20 oktyabr'.
10. I.Karimov. barkamol avlod Uzbekiston tarakkiyotining poydevori. Toshkent. «Uzbekiston», 1997 yil.
11. Islom Karimov. Uzbekiston XXI asr busagasida: xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari. Toshkent, «Uzbekiston», 1997 yil.
12. I.A.Karimov. Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin. «Tafakkur» jurnali. 1998 yil, №2.
13. I.Karimov. Tarixiy xotirasiz kelajak yuk. Toshkent, «Uzbekiston», 1998 yil.
14. I.A.Karimov. Adolatli jamiyat sari. Toshkent, «Uzbekiston», 1998 yil, 39-40 betlar.
15. Islom Karimov. Biz kelajagimizni uz kulimiz bilan kuramiz. 7. Toshkent, «Uzbekiston», 1999 yil.
16. Islom Karimov. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon xayot-pirovard maksadimiz. 8 Toshkent, «Uzbekiston» 2000 yil.
17. Islom Karimov. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Toshkent, «Uzbekiston» 2000 yil.
18. Islom Karimov. Kashkadaryo voxasining zumrad gavxari. Shaxrisabzning 2700 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlangan nutk. «Turkiston» gazetasi. 2002 yil, 2 noyabr'.
19. I.Karimov. Samarakandda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi. 2005 yil 28 avgust.
20. I.Karimov. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi. Toshkent, «Uzbekiston» nashriyoti, 2005 yil.
21. I.Karimov. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr'.
22. Madaniyatshunoslik./ma'ruzalar matni/(E.Gulmetov va boshkalar) Toshkent-2000 yil.
23. Abu Rayxon Beruniy. Tanlangan asarlar. 1-tom. Toshkent, «Fan» nashriyoti, 1968 yil, 72-82 betlar.
24. Abilov U. Milliy goya shakllanishi va ma'naviy yangilanish jarayonlarining mushtaraklik xususiyatlari// Manba: Mustakil Uzbekiston: falsafa fanlarining dolzarb muammolari. VII. Toshkent-2000 yil, 29-bet.
25. Azizxonov A.T, Musaev O.R va boshkalar. Uzbekistonda demokratik jamiyat kurish nazariyasi va amaliyoti. Ma'ruzalar matni. Toshkent -2001 yil, 225-240 betlar.
26. Azizxujayev A. Davlatchilik va ma'naviyat. «Shark» nashriyoti, Toshkent-1997 yil.
27. Alimova Nodira. Noyob kulyozmalar takdiri. «Mulokot», 2001 yil, 4-son, 34- bet.
28. Axmedov B. Tarixdan saboklar Toshkent, «Ukituvchi» nashriyoti, 1994 yil.
29. Buyuk siymolar, allomalar. (Markaziy Osiyodagi mashhur mutafakkir va donishmandlar) 2-kitob. Abdulla Kodiriy nomidagi xalk merosi nashriyoti. Toshkent-1996 yil. 11-16, 19-27, 71-78 betlar.
30. B.Tuxliev. Mushtarak dillar, mushtarak tillar. «Mulokot» jurnali. 1996 yil, №2, 14-15 betlar.
31. Dustmurodov J. Mustakillik va din. Karshi, «Nasaf» nashriyoti, 2003 yil.
32. Ziyaev X. Tarix-uttmish va kelajak kuzgusi. Gafur Gulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, Toshkent-2000 yil, 81-86 betlar.
33. Ziyaev X. Turkistonda Rossiya tajovuzi va xukmronligiga karshi kurash. «Shark» nashriyoti, Toshkent-1998 yil, 329-bet.
34. Karimov Sh, Shamsiddinov R. Turkiston Rusiyo boskini davrida «Meros», Andijon-1995 yil, 12-61 betlar.
35. Murtazaeva R.X. Eshov B.J va boshkalar. Uzbekiston tarixi. Ma'ruzalar matni. Toshkent-2000 yil, 140-142 betlar.
36. Mustakillik: izoxli ilmiy-ommabop lugat. «Shark» nashriyoti, Toshkent-1998 yil.
37. Nasriddinov A. Milliy ong va madaniy meros.// «Mulokot», 2001 yil, 5-son, 11-bet.
38. Nasriddinov A. Milliy ong va madaniy meros «Mulokot», 2001 yil, 5-son, 10-11 betlar.

39. Olti asr adolati. Toshkent, «Uzbekiston», 1998 yil.
40. Ravshanov P, Urokov R. Ajdodlarimiz kadri. «Shark» nashriyoti, Toshkent-1999 yil, 282 bet.
41. Ravshanov P. General Kaufmannning antika yigmasi. «Mulokot» 2001 yil 4-son, 30-bet.
42. Soatov G, Bozorov S, Dustmurodov J. Madaniyatshunoslik. Ukuv kullanma. Karshi «Nasaf» nashriyoti, 2000 yil, 3-45-174-190 betlar.
43. M. Abdullaev. Madaniyatshunoslik asoslari. Fargona 1997 yil.
44. U. Koraboev. XXI asr madaniyat asri. «Mulokot» jurnali №6, 1999 yil. 15-18 betlar.
45. A. Turaev. Bir oila farzandlarimiz. «Mulokot» jurnali. 1995 yil. №9-10. 18-25 betlar.
46. T. Maxmudov. Til yakini, dil yakini. «Fan va turmush» jurnali, №4, 10-12 betlar.
47. F. Sulaymonova. Shark va garb. Toshkent 1995 yil.
48. Fan va turmush jurnali №4. (Amir Temurga bagishlangan) soni.
49. Sodikova N. Talon-taroj kilingan mulk «Uzbekiston adabiyoti va san'ati», 1991 yil 19 iyul.
50. Tulenov J. Xayot falsafasi. Toshkent, «Uzbekiston», 1993 yil, 212-224 betlar.
51. Xayrullaev M. Urta Osiyoda ilk uygonish davri madaniyati. Toshkent, Uzbekiston Respublikasi fanlar akademiyasi «Fan» nashriyoti, 1994 yil.
52. Shayxova X, Nazarov K. «Umuminsoniy kadriyatlar va ma'naviy kamolot» Toshkent, 1992 yil.
53. Shermuxammedov Said. Falsafa fani yangilanishining ba'zi muammolari. Uzbekiston FASining «Fan» nashriyoti. Toshkent-1996, 15-bet.
54. Shermuxammedov S.A. Ochildiev. Madaniyat va sivilizasiya. Kuvasoy. 1999 yil.
55. Shermuxammad Said. Istiklol kuyoshi. Toshkent, «Ma'rifat-madadkor»-2002 yil, 43-48 betlar.
56. Uzbekiston karamlik va mustakillik yillarida. Toshkent, «Ukituvchi», 1996 yil, 76-91 betlar.
57. Uzbekistonning yangi tarixi. Birinchi kitob. Turkiston chor Rossiyasi mustamlakachiligi davrida. «Shark» nashriyoti. «Shark» nashriyoti, Toshkent-2000 yil, 321 betlar.
58. Erkaev A. Mustakillik va madaniy meros «Mulokot», 1996 yil, 1-son.
59. Erkaev A. Ma'naviyat-millat nishoni. Toshkent, «Ma'naviyat», 1997 yil.
60. Erkaev A. Milliy mafkura va ma'naviyat. Toshkent «Ma'naviyat» 2002 yil.
61. Kuddus A'zam. Milliy kadriyatlarimiz tiklanish zamonini // «Tafakkur» 2005 yil, 1-son, 7-8 betlar.
62. Xazratkulova R. Kadriyatlarining xayotdagi urni. «Mulokot» 2001 yil, 5-son, 17-18 betlar.
63. Xayitmetov A. Alisher Navoiy. Uzbekiston Milliy ensiklopediyasi. Davlat ilmiy nashriyoti, Toshkent-2000 yil, 224-bet.
64. Xazratkulov Murod. Madaniyat gulshani. Gafur Gulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti. 2001 yil.
65. Xabibullaeva D.A. Milliy uz-uzini anglash va utmish madaniy merosini urganishning ahamiyati. Manba: Uzbekiston tarixining dolzarb masalalari. // Ilmiy –uslubiy anjumaning kiska bayon (tezis)lari tuplami. Toshkent-1994 yil, 48-bet.
66. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Toshkent. «Shark», 2005 yil.

«Madaniyatshunoslik» kursi buyicha ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar

REJASI

№	Utiladigan ma'ruzalarning mavzulari	Ajratilgan soatlar	Reyting ballari		
		Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	“O.B” uchun belgilangan ballar	“Ya.B” uchun belgilangan ballar
	1 bob. Madaniyat nazariyasi				

1	Madaniyatshunoslik fanining predmet, maksad va vazifalari. Ma'naviy-madaniyat tizimlari ularning rivojlanish konunlari. Madaniyat va sisilizasiya. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri. Madaniy va ma'naviy meros.	1			
	2 bob. Madaniyatshunoslik va jaxon madaniyati masalalari				
2	Madaniyat tipologiyasi. Antik davri kadimgi dunyo madaniyati ularning rivojlanish xususiyatlari. Kadimgi Rim va Yunon madaniyati. Texnogen madaniyati: Evropa uygonish xamda kapitalizm sharoitidagi madaniy tarakkiyot.	2			
	3 bob. Vatan madaniyati tarixi				
3	Markaziy Osiyo xalklarining ilk uygonish davri madaniyati. (VIII asrning oxiri XII asr boshlari davri). Temur va Temuriylar davri madaniyati.	1			
4	Xonliklar va Chor Rossiyasi istilosi davrida uzbek xalki madaniyati. (XVI- XIX asrlar). Shuro xokimiyati yillarida uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar.	1			
5	Dunyo madaniyati rivojlanishining muammolari. Mustakillik sharoitida uzbek milliy madaniyatining istikloli va istikboli.	1			
	Jami:	6			

Madaniyatshunoslik fanidan ytiladigan amaliy mashfulotlar mavzulari

№	Utiladigan amaliy mashgulotlar mavzulari	Amaliy mashgul soat	“J.B” uchun talabaga ukuv jarayonida belgilangan ballar		
1	Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maksad va vazifalari. Madaniyat va sivilizasiya. Ma`naviy madaniyat tizimlari va ularning shakllanishining uziga xos xususiyatlari. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta`siri.	1			
2	Madaniyatda milliylik va baynalminanlik, umuminsoniylik masalasi. Milliy madaniyatlarning uzaro ta`siri va bir-birini boyitish.	1			
3	Kadimgi Shark xalklari madaniyati. Kadimgi dunyo madaniyati, uning rivojlanish xususiyatlari va asosiy markazlari. Shark va Garb uygonish davri madaniyati.	1			
4	Temur va Temuriylar davri xamda urta asrlar Markaziy Osiyo xalklari madaniyati.	1			
	XVI-XIX asrlar Markaziy Osiyo xalklari madaniyati.				
	Shurolar xokimiyati yillaridagi uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar.				
	Jami:	4			

Madaniyatshunoslik fanidan amaliy mashgulotlar rejasi

2006-2007 ukuv yili
/18 soat/

BIRINCHI MASHGULOT

Mavzu: Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maksad va vazifalari. Madaniyat va sivilizasiya

2 soat

Savollar: 1. Madaniyatshunoslik fanining predmet, maksad va vazifalari.
2. Madaniyatning falsafiy taxlili.
3. Madaniyat va sivilizasiya, ularning uxshashligi va farkli xususiyatlari.
4. Uzbekiston mustakilligi sharoitida madaniyatshunoslik fani oldida muxim vazifalari

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A. Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Imperiya davrida bizni ikkinchi darajali odamlar, deb xisoblashar edi. (Nezavisimaya gazet) muxbirining savollariga javoblar) Toshkent. «Uzbekiston» 2005 yil.
4. Karimov I.A. «Bizning bosh maksadimiz-jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizasiya va islox etishdir». Tosh. «Uzbekiston» 2005 yil.
5. Karimov I.A. Yangi xayotni eskicha kara shva yondashuvlar bilan kurib bulmaydi. (Oksaroyda Vazirlar Maxkamasining yangi tarkibi bilan utkazilgan yigilishdagi ma'ruzasi) «Ma'rifat» gazetasi 2005 yil 19 fevral.
6. Karimov I.A. «Uzbekiston XXI asr busagasida: xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari». Tosh. «Uzbekiston» 1997 yil 137-151 betlar.
7. Karimov I.A. «Barkamol avlod Uzbekiston tarakkiyotining poydevori». Toshkent 1997 yil 4-8 betlar.
8. Karimov I.A. Istiklol va ma'naviyat. Toshkent 1997 yil.
9. Karimov I.A. «Utmishsiz kelajak yuk, xamkorliksiz tarakkiyot bulmaydi». Asar 4 jild 331 bet.
10. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalari» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi. 2005 yil 28 avgust.
11. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi. Toshkent, «Uzbekiston» nashriyoti., 2005 yil.
12. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyaning 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
13. Milliy istiklol goyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. Toshkent 2002 yil.
14. «Madaniyat va jamiyat» /G.Gafurov, B.Aliev, N.Xakimovlar taxriri ostida/ Toshkent 1993 yil 7-19, 22-45 betlar.
15. S.Abduxolikov «Madaniyat tarixi va uning asosiy masalasi» Toshkent 1992 yil. 3-19,24-36 betlar.
16. M.Abdullaev «Madaniyatshunoslik asoslari» Fargona 1997 yil.
17. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov «Madaniyatshunoslik» /ukuv kullanna/ Karshi «Nasaf» 2000 yil 3-14 betlar.
18. Madaniyatshunoslik. Ma'ruzalar matni /E.Gulmetov va boshkalar/. Toshkent 2000 y il 3-40 betlar.
19. U.Koraboev XXI asr madaniyat asri. «Mulokot jurnali» №6 1999 yil 15-18 betlar.
20. S.Shermumammedov, A.Ochildiev. madaniyat va sivilizasiya. «Kuvasoy» 1999 yil.
21. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

IKKINCHI MASHGULOT

Mavzu: Ma'naviy madaniyat tizimlari va ularning shakllanishining uziga xos xususiyatlari. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri

Savollar: 1. Mexnat tarixiy taksimotining uzgara borishi jarayonida ma'naviy madaniyat tizimlarining vujudga kela borishining uziga xos xususiyatlari.

2. Ma'naviy madaniyat tizimlari rivojining jamiyat ijtimoiy-iktisodiy tarakkiyoti bilan uzaro bog'liqligi.
3. Dinning ijtimoiy xodisa sifatida vujudga kelishi xamda uning jamiyat ma'naviy madaniyati rivojida tutgan urni.
4. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri.
5. Mustakillik sharoitida davlat va din munosabatlariga xos madaniy siyosat.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Imperiya davrida bizni ikkinchi darajali odamlar, deb xisoblashar edi». («Nezavisimaya gazetasi» muxbirining savollariga javoblar) Toshkent. «Uzbekiston» 2005 yil.
4. Karimov I.A. «Bizning bosh maksadimiz-jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizasiya va islox etishdir». Tosh «Uzbekiston» 2005 yil.
5. Karimov I.A. Yangi xayotni eskicha karash va yondashuvlar bilan kurib bulmaydi. (Oksaroyda Vazirlar Maxkamasining yangi tarkibi bilan utkazilgan yigilishdagi ma'ruzasi) «Ma'rifat» gazetasi 2005 yil 19 fevral.
6. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasini xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
7. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Toshkent. 1998 yil.
8. Karimov I.A. «Uzbekiston XXI asr busagasida» xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari. Tosh. «Uzbekiston» 1997 yil 33-48 betlar.
9. Karimov I.A. «Barkamol avlod Uzbekiston tarakkiyotining poydevori». Toshkent. 1997 yil 4-10 betlar.
10. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil.
11. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalari» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
12. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kinga karam bulmaydi. Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
13. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
14. Uzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent. 2002 yil.
15. M.Xayrullaev «Ijtimoiy xayot va mafkura» Uzbekistonning milliy mafkurasini. Tosh. «Uzbekiston» 1993 yil 28-34 betlar.
16. A.Erkaev «Ildizni tarixidan izlang». «Tafakkur» jurnali. 1996 yil №4.
17. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov «Madaniyatshunoslik» /ukuv kullanma/ Karshi «Nasaf», 2000 yil 21-36 betlar.
18. Madaniyatshunoslik ma'ruzalar matni. E.Gulmetov va boshkalar. Tosh. 2000 yil. 23-41 betlar.
19. Azimov A. Islom va hozirgi zamon. Toshkent 1992 yil.
20. «Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar tugrisida»gi Uzbekiston Respublikasining Yangi konunlari. Toshkent. «Adolat» 1998 yil.
21. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

UChINChI MASHGULOT

Mavzu: Madaniyatda milliylik va baynalminallik, umuminsoniylik masalasi. Milliy madaniyatlarning uzaro ta'siri va bir-birini boyitish.

2 soat

- Savollar: 1. Madaniyatda milliylik masalasi. Milliylik va umuminsoniylik tushunchalari va ularning uzaro bir-biriga bog'liqligi.
2. Milliy madaniyatlarning uzaro ta'siri xamda bir-birini boyita borishining uziga xos xususiyatlari.
3. Til va madaniyat. Uzbekiston mustakilligi sharoitida uzbek tilining milliy madaniyatimiz rivojidadagi urni.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Imperiya davrida bizni ikkinchi darajali odamlar, deb xisoblashar edi». («Nezavisimaya gazetasi» muxbirining savollariga javoblar) Toshkent. «Uzbekiston» 2005 yil.

4. Karimov I.A. «Bizning bosh maksadimiz-jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizatsiya va islox etishdir». Tosh «Uzbekiston» 2005 yil.
5. Karimov I.A. Yangi xayotni eskicha karash va yondashuvlar bilan kurib bulmaydi. (Oksaroyda Vazirlar Maxkamasining yangi tarkibi bilan utkazilgan yigilishdagi ma`ruzasi) «Ma`rifat» gazetasi 2005 yil 19 fevral.
6. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
7. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
8. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Toshkent. 1998 yil.
9. Karimov I.A. «Barkamol avlod Uzbekiston tarakkiyotining poydevori». Toshkent. 1997 yil 4-15 betlar.
10. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
11. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi. Tosh.
12. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
13. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
14. K.Normatov Milliy iftixor va insonparvarlik. Mulokot jurnali 1996 yil № 1 4-7 betlar.
15. J.Burxonov «Milliy uzlikni anglash», Fan va turmush. 1996 yil №2 14-15 betlar.
16. Millatlararo munosabatlar madaniyat baynalminal dunyokarash /ukuv kulanma/ Tosh. 1992 yil 11-67 betlar.
17. Aziz Turaev. Bir oila farzandlarimiz. Mulokot jurnali 1995 yil №9 -10 24-25 betlar.
18. Maxmudov. Til yaknligi-dil yaknligi. Fan va turmush jurnali 1995 yil №4 10-11 betlar.
19. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov «Madaniyatshunoslik» ukuv kulanma. 41-45 betlar.
20. Madaniyatshunoslik /ma`ruza matni/ toshkent 2000 yil.
21. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

TURTINCHI MASHGULOT

Mavzu: Kadimgi Shark xalklari madaniyati.

4 soat

Savollar: 1. Kadimgi Shumer, Akkad va Bobil madaniyati.

2. Kadimgi Miss, Finikil va Falastin va Osuriya xalklari madaniyati.
3. Kadimgi Eron, Xitoy va Xind madaniyati xakida.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma`rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Toshkent. 1998 yil.
4. Karimov I.A. Uzbekistonning uz istiklol va tarakkiyot yuli. T.-1992 yil.
5. Karimov I.A. Ma`naviy yuksalish yulida. Toshkent 1998 yil.
6. Karimov I.A. Istiklol va ma`naviyat. Toshkent 1994 yil.
7. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
8. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi. Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
9. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
10. Uzbekiston xalklari. Toshkent 1992 yil.
11. Uzbekiston ijtimoiy falsafiy fikrlar tarixidan. 1995 yil 14-54 -67-96 betlar.
12. S.Abduxolikov Madaniyat tarixi va uning asosiy masalasi. T.-1992 yil.
13. Uzbekiston tarixi va madaniyati /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
14. F.Sulaymonova Shark va Garb. Toshkent. 1992 yil.
15. M.Xayrullaev Uрта Osiyoda ilk uygonish davri madaniyati. Toshkent. 1994 yil.
16. A.Erkaev.Ildizini tarixidan izlang. Tafakkur jurnali. Toshkent. №4, 2001 yil.
17. Uzbekiston ijtimoiy falsafiy fikrlar tarixidan /M.Xayrullaev taxriri ostida/. Toshkent 1995 yil 11-47-54-96 betlar.
18. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov. Madaniyatshunoslik Karshi «Nasaf» 2000 yil. 75-102 betlar.
19. Madaniyatshunoslik. Ma`ruzalar matni. E.Gulmetov va boshkalar. Toshkent. 2000 yil. 50-90 betlar.
20. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

BEShINChI MASHGULOT

Mavzu: Kadimgi dune madaniyati, uning rivojlanish xususiyatlari va asosiy markazlari.

2 soat

Savollar: 1. Kadimgi dune madaniyatining asosiy markazlari va uning shakllanishi xamda rivojlana borishining ijtimoiy tarixiy asoslari.

2. Kadimgi Yunon madaniyati:

a) Gomer davri madaniyati

b) Arxiaka davri madaniyati

v) Grek demokratiyasi yoki klassik davri madaniyati

g) Ellinizm davri madaniyati.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
4. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
5. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Toshkent. 1998 yil.
6. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
7. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kinga karam bulmaydi.Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
8. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
9. Uzbekiston tarixi va madaniyat. /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
10. Abu Rayxon Beruniy. Tanlangan asarlar 1-tom. Toshkent. Fan nashriyoti. 1968 yil, 72-82 betlar.
11. Alimova Nodira. Noyob kulyozmalar takdiri. «Mulokot», 2001 yil 4-son 34-bet.
12. Bobobekov X, Usmonov K va boshkalar. Uzbekiston tarixi. Kiskacha ma'lumotnoma. Shark nashriyoti, Toshkent.
13. Buyuk siymolar, allomalar. (Markaziy Osiyodagi mashxur mutafakkir va donishmandlar) 2-kitob. Abdulla Kodiriy nomidagi xalk merosi nashriyoti. Toshkent 1996 yil. 11-16-19-27-71-78 betlar.
14. A.Erkaev. Ildizini tarixidan izlang. Tafakkur jurnali. Toshkent, №4 2001 yil.
15. Uzbekiston ijtimoiy-falsafiy fikrlar tarixidan /M.Xayrullaev taxriri ostida/ Toshkent 1995 yil 11-47, 54-96 betlar.
16. S.Abduxolikov. Madaniyat tarixi va uning asosiy masalasi. T-1992 yil.
17. Uzbekiston tarixi va madaniyati /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
18. F.Sulaymonova Shark va Garb. Toshkent. 1992 yil.
19. M.Xayrullaev Urta Osiyoda ilk uygonish davri madaniyati. Toshkent. 1994 yil.
20. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov. Madaniyatshunoslik Karshi «Nasaf» 2000 yil. 75-102 betlar.
21. Madaniyatshunoslik. Ma'ruzalar matni. E.Gulmetov va boshkalar. Toshkent. 2000 yil. 50-90 betlar.
22. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

OLTINChI MASHGULOT

Mavzu: Shark va Garb uygonish davri madaniyati.

2 soat

Savollar: 1. Shark uygonish davri madaniyati yuzaga kelishining ijtimoiy tarixiy asoslari.

2. Shark uygonish davri madaniyatining ilgor namoyondalari va ularning jaxon madaniyati ilmu fan rivojiga kushgan xissalari.

3. Garb uygonish davri madaniyatining vujudga kela borishining ijtimoiy tarixiy zaminlari va bu davr madaniyatida ilgor gumanizm goyalarining shakllana borishi.

4. Shark va Garb madaniyati rivojining uziga xos xususiyatlari. Osiyosentrizm va Evrosentrizm madaniyati tushunchalarini tankid.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
4. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
5. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Ma'rifat. 1998 yil. 19 avgust.
6. Karimov I.A. «Uzbekiston XXI asr busagasida: xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari». Tosh. «Uzbekiston» 1997 yil 137-151 betlar.
7. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
8. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi.Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
9. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
10. Uzbekiston tarixi va madaniyati /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
11. A.Erkaev. Ildizini tarixidan izlang. Tafakkur jurnali. Toshkent, №4 2001 yil.
12. Uzbekiston ijtimoiy-falsafiy fikrlar tarixidan /M.Xayrullaev taxriri ostida/ Toshkent 1995 yil 11-47, 54-96 betlar.
13. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov. Madaniyatshunoslik Karshi «Nasaf» 2000 yil. 75-102 betlar.
14. Madaniyatshunoslik. Ma'ruzalar matni. E.Gulmetov va boshkalar. Toshkent. 2000 yil. 50-90 betlar.
15. S.Abduxolikov. Madaniyat tarixi va uning asosiy masalasi. T-1992 yil.
16. Uzbekiston tarixi va madaniyati /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
17. F.Sulaymonova Shark va Garb. Toshkent. 1992 yil.
18. M.Xayrullaev Urta Osiyoda ilk uygonish davri madaniyati. Toshkent. 1994 yil.
19. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

ETTINChI MASHGULOT

Mavzu: Temur va Temuriylar davri xamda urta asrlar markaziy osiyo xalklari madaniyati

2 soat

- Savollar: 1. Markaziy Osiyoda somoniylar, koraxoniylar, gaznaviylar, xorazm shoxlarning markazlashgan davlatlarini vujudga kela borishi va ularning bu davr ijtimoiy-madaniy xayotga kursatgan ta'siri.
2. Amir Temur barpo kilgan markazlashgan davlatda madaniy maishiy xayotni rivojlantirish shart-sharoitlarining vujudga kelishi.
3. Markaziy Osiyoda temuriylar davri ilm va Fan, adabiyot va san'at va me'moriy obidalar tarakkiyoti uning umumjaxon madaniy-tarixiy jarayondagi urni.
4. Uzbekiston mustakilligi sharoitida temuriylar davri madaniyatini urganishga nisbatan yangicha karashlarning vujudga kela borishining ijtimoiy-tarixiy axamiyati xakida.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
4. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
5. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Ma'rifat. 1998 yil. 19 avgust.
6. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
7. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi.Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
8. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr.
9. Amir Temur Kuragon «Zafar yuli» Toshkent «Nur» 1992 yil.
10. Uzbekiston tarixi va madaniyati /Sh.Karimov taxriri ostida/ Toshkent 1992 yil, 157-186 betlar.
11. I.Muminov Amir Temurning Urta Osiyo tarixidan tutgan urni. Toshkent «Fan» 1994 yil 4-46 betlar.
12. B.Axmedov Amir Temur, Toshkent 1995 yil. 4-6, 10-56, 573-587 betlar.
13. Ibn Arabshox. Amir Temur tarixi. 2 –tomlik. Toshkent. 1992 yil

14. Fan va turmush jurnalining 1996 yil 4 soni /Amir Temurga bagishlangan soni/ tulik karab chikishga tavsiya etiladi.
15. B.Axmedov Amir Temurning tarixdan urni. Mulokot jurnali. №4 1996 yil 4-9 betlar.
16. Madaniyatshunoslik. Ma`ruzalar matni. E.Gulmetov va boshkalar. Toshkent. 2000 yil. 50-90 betlar.
17. Karimov I.A. Amir Temur faxrimiz, gururimiz. Amir Temurning tavalludining 660 yilligiga bagishlangan xalkaro ilmiy konferensiyada suzlagan ma`ruzasi. Ma`rifat gazetasi, 1996 yil 26 oktyabr.
18. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmurodov. Madaniyatshunoslik Karshi «Nasaf» 2000 yil. 75-102 betlar.
19. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

SAKKIZINChI MASHGULOT

Mavzu: XVI-XIX asrlar Markaziy Osiyo xalklari madaniyati

2 soat

- Savollar: 1. Shayboniylar davri ilm-fan, adabiyot va san`at tarakkiyoti.
 2. Ashtarxoniylar davri madaniyati.
 3. Markaziy Osiyoda xonlikning paydo bulishi va bu davr ijtimoiy madaniy xayot.
 4. Chor Rossiyasi istilosining va Turkiston xalklari madaniyatiga ta`siri.

Adabiyotlar:

- 1.«Milliy goya targiboti va madaniy-ma`rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
- 2.Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurasi xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
4. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
5. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Ma`rifat. 1998 yil. 19 avgust.
6. Karimov I.A. «Uzbekiston XXI asr busagasida: xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari». Tosh. «Uzbekiston» 1997 yil 137-151 betlar.
7. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
8. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi.Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
9. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr
10. B.Axmedov. Tarixdan saboklar. T. Ukituvchi 1994 yil.
11. N.Mallaeva. Uzbek adabiyoti tarixi. T.ukituvchi 1976 yil.
12. Nisoriy Xasanxoja. Muzakkiri axbob. T., 1995 yil.
13. M.Nuriddinov Yusuf Koraboniy va Urta Osiyoda XVI – XVII asrlardagi ijtimoiy-falsafiy fikr. T.fan 1991 yil.
14. Uzbekiston tarixi va madaniyati. T., 1992 yil.
15. Uzbekistonda ijtimoiy-falsafiy fikrlar tarixidan. T., 1995 yil.
16. M.Kodirov. Tibbiyot tarixi. T., 1993 yil.
17. M.Kodirov. Uzbek teatri an`analari. T., 1976 yil.
18. Tarix shoxidligi va saboklari. T., 2001 yil.
19. Jadidchilik: isloxot, yangilanish, mustakillik va tarakkiyot uchun kurash. T., universitet 1999 yil.
20. Abdugozixon. Shajarai Xorazmshohiy. T., 1992 yil.
21. Baniy. Sharajai Xorazmshohiy. T., 1994 yil.
22. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

TUKKIZINChI MASHGULOT

Mavzu: Shurolar xokimiyati yillaridagi uzbek milliy madaniyati va uning rivojlanishidagi ziddiyatlar

2 soat

- Savollar: 1. Shurolar xokimiyati yillaridagi madaniy siyosiy va uzbek milliy madaniyati rivojidagi ziddiyatlar.
 2. Stalin shaxsiga siginish davri rivojiga kursatilgan katogonlik siyosatining uzbek milliy madaniyati rivojiga kursatilgan salbiy ta`siri va uning okibatlari.

3. Sobik ittifoq davrining turgunlik yillarida komfirka olib borgan shovinistik siyosat okibatida uzbek milliy adabiyoti va san'ati ma'naviy merosi, kadriyatlarning toptala borishi.
4. Uzbekiston mustakilligi davri ijtimoiy madaniy xayotimiz tarakkiyotidagi Yangi boskich ekanligi.

Adabiyotlar:

1. «Milliy goya targiboti va madaniy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tugrisida» Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 25 avgustdagi karori. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 26 avgust.
2. Prezident I.A.Karimovning Uzbekiston Respublikasi mustakilligining 15 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2006 yil 1-sentyabr.
3. Karimov I.A. «Imperiya davrida bizni ikkinchi darajali odamlar, deb xisoblashar edi». («Nezavisimaya gazetası» muxbirining savollariga javoblar) Toshkent. «Uzbekiston» 2005 yil.
4. Karimov I.A. «Jamiyatimiz mafkurası xalkni-xalk, millatni-millat kilishga xizmat kilsin». Tafakkur Jur. 1998 yil №2.
5. Karimov I.A. Uzbekiston XXI asrga intilmokda. Tosh. 1999 yil. 7-29 betlar.
6. Karimov I.A. «Tarixiy xotirasiz kelajak yuk» Ma'rifat. 1998 yil. 19 avgust.
7. Karimov I.A. «Uzbekiston XXI asr busagasida: xavfsizlikka taxdid, barkarorlik shartlari va tarakkiyot kafolatlari». Tosh. «Uzbekiston» 1997 yil 137-151 betlar.
8. Karimov I.A. Samarkanda bulib utgan «Shark taronalar» 5-xalkaro musika festivalining tantanali ochilish marosimida suzlagan nutki. Uzbekiston ovozi gazetasi 2005 yil 28 avgust.
9. Karimov I.A. Uzbek xalki xech kachon, xech kimga karam bulmaydi. Tosh. «Uzbekiston nashriyoti», 2005 yil.
10. Karimov I.A. Inson, uning xukuk va erkinliklari xamda manfaatlari-eng oliy kadriyat. Uzbekiston Respublikasi Konstitusiyasining 13 yilligiga bagishlangan tantanali marosimda suzlagan nutki. «Uzbekiston ovozi» gazetasi 2005 yil, 8 dekabr
11. Karimov I.A. «Bizning bosh maksadimiz-jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizasiya va islox etishdir». Tosh «Uzbekiston» 2005 yil.
12. Karimov I.A. Yangi xayotni eskicha karash va yondashuvlar bilan kurib bulmaydi. (Oksaroyda Vazirlar Maxkamasining yangi tarkibi bilan utkazilgan yigilishdagi ma'ruzasi) «Ma'rifat» gazetasi 2005 yil 19 fevral.
13. S.Mirvaliev A. Kodiriy kaerga otilgan? Nafosat jurnali № 7-8, 1992 yil 26-30 betlar.
14. Abduraxmon Goyibov. Meni kaerga kamashdi? Fan va turmush jurnali. 1995 yil № 3 20-21 betlar.
15. A.Erkaev. Istiklol va milliy ong. Tafakkur jurnali № 3-4 1995 yil.
16. Madaniyatshunoslik /ma'ruzalar matni/ E.Gulmetov va boshkalar. Toshkent 2000 yil. 160-178 betlar.
17. G.Soatov, S.Bozorov, J.Dustmuratov. Madaniyatshunoslik. Karshi. 2000 yil 184-190 betlar.
18. Z.Gofurov. Mustakillikning ma'naviy zaminlari. Karshi 1999 yil.
19. Ismatulla Abdullaev. Markaziy Osiyoda Islom madaniyati. Tosh. «Shark» 2005 yil.

“Madaniyatshunoslik ” fanidan mustaqil ish savollari

1. Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maqsad va vazifalari.
2. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik tushunchalari
3. Qadimgi Yunon va Rim madaniyati
4. Qadimgi Sharq xalqlari madaniyati
5. Madaniyatshunoslik fani madaniyat haqidagi falsafiy ta'limot ekanligi
6. Urbanizasiyalashuv jarayonida madaniyatning o'rni.
7. Qadimgi Rim madaniyati va uning keyingi Evropa madaniyatiga ta'siri.
8. XV11- XIX asrlar Evropa xalqlar madaniyati.
9. Madaniyatshunoslik fanining boshqa ijtimoiy-gumanitar fanlar bilan o'zaro alohasi
10. Madaniyatda milliy mahdudlik va millatchilikning zararli oqibatlari
11. o'rta asrlar Evropa madaniyatining tannazzulga uchrash sabablari
12. Chorizm istilosi sharoitida o'zbek milliy madaniyati rivojidadagi ziddiyatlar.
13. Madaniyat ijtimoiy hodisa ekanligi
14. Madaniyatda meros va vorislik tushunchalari
15. Sharq Uyg'onish davri madaniyatining o'ziga xos xususiyatlari
16. Jadidchilik harakati va uning milliy madaniyatimiz rivojidadagi ahamiyati

17. Madaniyat tushunchasi
18. Til va madaniyat. Tilning madaniy taraqqiyotdagi o`rni.
19. Islom madaniyatining milliy madaniyatimizga ko`rsatgan ta`siri
20. Sobiq ittifoq davri o`zbek milliy madaniyatimizga ko`rsatgan ta`siri.
21. Madaniyat ing moddiy va ma`naviy madaniyatlarga bo`linish sabablari
22. Ibdioy sinkritizm ongining parchalana borishining madaniyatga ta`siri
23. Buyuk allomalar al-Xorazmiy va Ahmad Farg`oniyning milliy madaniyatimiz taraqqiyotidagi o`rni
24. Istiqloq va o`zbek milliy madaniyati rivojida o`ziga xos xususiyatlari
25. Mustaqillik sharoitida madaniyatshunoslik fanining dolzarb masalasi
26. Diniy madaniyati to`-risida
27. Farobiy, Ibn Sino Beruniylarning ilmiy-falsafiy tafakkur taraqqiyotiga ta`siri.
28. Mustaqillik sharoitida o`zbek madaniyati oldida turgan dolzarb masalalar
29. Kultura va Madaniyat atamalarining ilmiy-falsafiy sharhi
30. Axloqiy madaniyat ma`naviy madaniyatning ajralmas qismi sifatida
31. o`zbekiston mustaqilligi sharoitidagi madaniy siyosatning milliy madaniyatimiz rivojida o`rni.
32. «Avesto» qadimgi ajdodlarimizning ma`naviy madaniyatning yozma yodgorligi ekanligi.
33. Moddiy madaniyat tushunchasi
34. Estetik madaniyat ma`naviy madaniyatning o`ziga xos shakli
35. «Farb Uyg`onish» davri madaniyati va uning insonparvarlik (gumanizm) xarakteri
36. Sivilizasiya tushunchasining madaniyat tushunchasi bilan o`zaro o`xshashligi va farqli jihatlari
37. Moddiy va ma`naviy madaniyatning tushunchasi, ularning o`zaro aloqalari
38. Siyosiy madaniyatning ma`naviy madaniyatdagi rivojiga ta`siri
39. Sharq va Farb «Uyg`onish» davrlari madaniyatining o`xshash va farqli jihatlari
40. San`at va adabiyotining ma`naviy-madaniy taraqqiyotdagi o`rni.
41. Madaniyat tushunchasining ilmiy-falsafiy tahlili
42. Badiiy madaniyatning o`ziga xos shakli bo`lgan xalq og`zaki ijodining ma`naviy-madaniy taraqqiyotidagi roli
43. Temur va temuriylar davri madaniyati va ularning xalqimiz madaniyati taraqqiyotidagi o`rni
44. Madaniyatshunoslik fanining dunyoqarashni shakllantirishdagi vazifalari
45. Hozirgi zamon ilm-fanida «Madaniyat» tushunchasining tahlili
46. Temuriylar davri Xuroson madaniyati
47. Qadimgi Sharq madaniyati
48. Madaniyatshunoslik fanining ijtimoiy-amaliy vazifalari
49. Insonning ikkinchi tabiat yaratishi – «Madaniyat» deganda nimani tushunasiz?.
50. Qadimgi Misr madaniyati
51. Ulug`bek davri
52. Moddiy va ma`naviy madaniyatlar
53. Qadimgi Xitoy va Xind madaniyati
54. A.Navoiyning o`zbek milliy madaniyat rivojida o`rni
55. Ekalogik tanazzul va uning insoniyat madaniyati taraqqiyotiga salbiy ta`siri
56. Xalqlarning turmush tarziga ko`ra madaniy yaqinlashuvining o`ziga xos xususiyatlari
57. Axloq ma`naviy madaniyatning tizimi sifatida
58. XVI-XVII asrlar Markaziy Osiyo xalqlari madaniyati
59. Madaniyatda baynalminallik tushunchasi
60. Madaniyatshunoslik fanining ijtimoiy-amaliy funksiyalari
61. Qadimgi Yunon madaniyati
62. XVI-XIX asrlar Markaziy Osiyo xalqlari madaniyatidagi tanazzul va uning sabablari
63. Sho`ro hokimiyati yillarida o`zbek milliy madaniyati rivojida ziddiyatlar
64. Istiqloq sharoitida madaniy merosga yangicha munosabatlar zarurligining ijtimoiy tarixiy ahamiyati.
65. Qadimgi Yunon madaniyati taraqqiyoti bosqichlari va ularning asosiy xususiyatlari.
66. Markaziy Osiyoning uch xonlikka bo`linishi va madaniy hayotdagi tushkunlik.
67. Bo`ljak mutaxassis (talabalarning) qishloq madaniyatini o`zgartiruvchi asosiy kuch deganda nimani tushunasiz?
68. Ma`naviy madaniyat tizimlarining shakllanishi va rivojlanishining o`ziga xos xususiyatlari.
69. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik.
70. XVII-XIX asrlar Evropa ilmiy tafakkur taraqqiyoti.
71. Sharq Uyg`onish davri madaniyati.
72. Diniy mafkuraning madaniyatga ta`siri.
73. Evropa ma`rifatparvarlik xarakati va uning ijtimoiy- madaniy jarayonga ta`siri.
74. Qadimgi Yunon madaniyati: Arxaika davri badiiy va ilmiy falsafiy tafakkur taraqqiyoti.
75. Madaniyatning tarixiy va qiyosiy tipologiyasi.
76. Madaniyatshunoslik fanining boshqa ijtimoiy- gumanitar fanlar bilan o`zaro aloqadorligi
77. Sivilizasiya tushunchasi va uning madaniyat tushunchasi bilan o`zaro yaqinligi va farqli xususiyatlari.
78. Madaniyatning qiyosiy tipologiyasi.
79. Madaniyatda milliylik umuminsoniylik.

80. Madaniyat ijtimoiy xodisa ekanligi.
81. Ma'naviy madaniyat tizimining shakllanishi va rivojlana borishining o'ziga xos xususiyatlari.
82. »Avesto« qadimgi ajdodlarimiz ma'naviyati va madaniyatining muqaddas namunasi ekanligi.
83. Istiqloq va o'zbek milliy madaniyati rivojining dolzarb masalalari.
84. Chorizm istilosida o'zbek milliy madaniyati rivojida ziddiyatlar.
85. Evropa ma'rifatchilik davri madaniyatining vujudga kelishi.
86. Til va madaniyat.
87. Diniy- falsafiy e'tiqod yaqinligiga ko'ra milliy madaniyatlarning rivojlana borishi.
88. Madaniyat falsafasi xaqida.
89. Ma'rifatchilik davrida dinga bo'lgan munosabatlarni o'zgar borishining madaniyatga ta'siri.
90. Ibtidoiy sinkretizm ongining parchalanishi jarayonining ma'naviy madaniyat tizimlari rivojida o'rni.
91. Musulmon Sharq xalqlari uyg'onish davri madaniyati.
92. »Kultura« so'zining madaniyat ma'nosidagi taxlilini izoxlab berining.
93. Madaniyatning «Klassik modeli» tushunchasi.
94. Ma'rifatchilik goyalarining o'zbek milliy madaniyatining rivojida o'rni va ahamiyati.
95. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri.
96. Madaniyatda milliy maxdudlik va millatchilikning zararli oqibatlari.
97. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri
98. Markaziy Osiyo xalqlarining O'rta asrlar davri madaniyatida ilm fan yutuqlarining mujassamlasha borishi
99. Madaniyatdagi vorisiylikning madaniy jarayon rivojida ahamiyati
100. Qadimgi Grek va Rim madaniyatining klassik davri

“Madaniyatshunoslik ” fanidan sessiya oralig'i vazifalari variant savollari

1. VARIANT

1. Madaniyatshunoslik fanining predmeti, maqsad va vazifalari
3. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik tushunchalari
4. Qadimgi Yunon va Rim madaniyati.
5. Qadimgi Sharq xalqlari madaniyati

2-VARIANT

1. Madaniyatshunoslik fani madaniyat haqidagi falsafiy ta'limot ekanligi.
2. Urbanizatsiyalashuv jarayonida madaniyatning o'rni.
3. Qadimgi Rim madaniyati va uning keyingi Evropa madaniyatiga ta'siri.
4. XVII-XIX asrlar Evropa xalqlar madaniyati.

3- VARIANT

1. Madaniyatshunoslik fanining boshqa ijtimoiy-gumanitar fanlar bilan o'zaro aloqasi
2. Madaniyatda milliy mahdudlik va millatchilikning zararli oqibatlari
3. O'rta asrlar Evropa madaniyatining tanazzulga uchrash sabablari
4. Chorizm istilosida O'zbek milliy madaniyati rivojida ziddiyatlar

4- VARIANT

1. Madaniyat ijtimoiy hodisa ekanligi
2. Madaniyatda meros va vorislik tushunchalari
3. Sharq Uyg'onish davri madaniyatining o'ziga xos xususiyatlari
4. Jadidchilik harakati va uning milliy madaniyatimiz rivojida ahamiyati.

5- VARIANT

1. Madaniyat tushunchasi
2. Til va madaniyat. Tilning madaniy taraqqiyotidagi urni .
3. Islom madaniyatining milliy madaniyatimizga ko'rsatgan ta'siri .
4. Sobiq ittifoq davri o'zbek milliy madaniyati rivojida ziddiyatlar.

6- VARIANT

1. Madaniyatning moddiy va ma'naviy madaniyatlarga bo'linish sabablari.

2. Ibtidoiy sinkritizim ongining parchalana borishining madaniyatga ta'siri .
3. Buyuk allomalar-Al –Xorazmiy va Axmad Farg`oniylarning milliy madaniyatimiz taraqqiyotidagi o`rni.
4. Istiqloq va o`zbek milliy madaniyati rivojida o`zida xos xususiyatlari.

7- VARIANT

2. Mustaqillik sharoitida madaniyatshunoslik fanining dolzarb masalasi
3. Diniy madaniyati to`g`risida.
4. Farobiy ,Ibn Sino va Beruniylarning ilmiy-falsafiy tafakkur taraqqiyotiga ta'siri.
5. Mustaqillik sharoitida o`zbek madaniyati oldida turgan dolzarb masalalar

8- VARIANT

1. Kultura va Madaniyat atamalarining ilmiy-falsafiy sharhi
2. Axloqiy madaniyat ma'naviy madaniyatning ajralmas qismi sifatida
3. O`zbekiston mustaqilligi sharoitidagi madaniy siyosatning milliy madaniyatimiz rivojida o`rni.
4. “Avesto” qadimgi ajdodlarimiz ma'naviy madaniyatning yozma yodgorligi ekanligi.

9- VARIANT

1. Moddiy madaniyat tushunchasi.
2. Estetik madaniyat mahnaviy madaniyatning o`ziga xos shakli
3. “G`arb Uyg`onish” davri madaniyati va uning insonparvarlik (gumanizm) xarakteri
4. Sivilizatsiya tushunchasining madaniyat tushunchasi bilan o`zaro o`xshashligi va farqli jihatlari

10- VARIANT

1. Moddiy va ma'naviy madaniyatning tushunchasi, ularning o`zaro aloqadorligi
2. Siyosiy madaniyatning ma'naviy madaniyatdagi rivojiga ta'siri
3. Sharq va G`arb “Uyg`onish” davrlari madaniyatlarining o`xshash va farqli jihatlari
4. San'at va adabiyotining ma'naviy-madaniy taraqqiyotdagi o`rni

11- VARIANT

1. Madaniyat tushunchasining ilmiy –falsafiy tahlili
2. Badiiy madaniyatning o`ziga xos shakli bo`lgan xalq og`zaki ijodining ma'naviy-madaniy taraqqiyotidagi roli
3. Temur va temuriylar davri madaniyati va ularning xalqimiz madaniyati taraqqiyotidagi o`rni
4. Madaniyatshunoslik fanining dunyoqarashni shakllantirishdagi vazifalari

12- VARIANT

1. Hozirgi zamon ilm-fanida “Madaniyat” tushunchasining tahlili
2. Temuriylar davri Xuroson madaniyati
3. Qadimgi Sharq madaniyati
4. Madaniyatshunoslik fanining ijtimoiy-amaliy vazifalari.

13- VARIANT

1. Insonning ikkinchi tabiat yaratishi-“Madaniyat” deganda nimani tushunasiz?
2. Qadimgi Misr madaniyati
3. Ulug`bek davri

14- VARIANT

1. Moddiy va ma'naviy madaniyatlar
2. Qadimgi Xitoy va Hind madaniyati
3. A. Navoiyning o`zbek milliy madaniyat rivojida o`rni
4. Ekologik tanazzul va uning insoniyat madaniyati taraqqiyotiga salbiy ta'siri.

15- VARIANT

1. Xalqlarning turmush tarziga ko`ra madaniy yaqinlashuvining o`ziga xos xususiyatlari
2. Axloq ma'naviy madaniyatning tizimi sifatida
3. XVI-XVII asrlar Markaziy Osiyo xalqlari madaniyati
4. Madaniyatda baynalmillalik tushunchasi

16- VARIANT

1. Madaniyatshunoslik fanining ijtimoiy-amaliy funktsiyalari.

2. ?adimi Yunon madaniyati
3. XVI-XIX asrlar Markaziy Osiyo xalqlari madaniyatidagi tanazzul va uning sabablari
4. Sho'ro ?okimiyati yillarida o'zbek milliy madaniyati rivojidadagi ziddiyatlar

17- VARIANT

1. Istiqlol sharoitida madaniy merosga yangicha munosabatlar zarurligining ijtimoiy tarixiy ahamiyati
2. Qadimgi Yunon madaniyati taraqqiyoti bosqichlari va ularning asosiy xususiyatlari.
3. Markaziy Osiyoning uch xonlikka bo'linishi va madaniy hayotdagi tushkunlik
4. Bo'lajak mutaxassis (talabalarining) qishloq madaniyatini o'zgartiruvchi asosiy kuch deganda nimani tushunasiz?

18- VARIANT

1. Ma'naviy madaniyat tizimlarining shakllanishi va rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.
2. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik
3. XVII-XIX asrlar Evropa ilmiy tafakkur taraqqiyoti
4. Sharq Uyg'onish davri madaniyati

19- VARIANT

1. Diniy mafkuraning madaniyatga ta'siri.
2. Evropa ma'rifatparvarlik harakati va uning ijtimoiy-madaniy jarayonga ta'siri
3. Qadimgi yunon madaniyati: Arxaika davri badiiy va ilmiy falsafiy tafakkur taraqqiyoti
4. Madaniyatning tarixiy va qiyosiy tipologiyasi

20- VARIANT

1. Madaniyatshunoslik fanining boshqa ijtimoiy – gumanitar fanlar bilan o'zaro aloqadorligi.
2. Sivilizatsiya tushunchasi va uning madaniyat tushunchasi bilan o'zaro yaqinligi va farqli xususiyatlari
3. Madaniyatning qiyosiy tipologiyasi
4. Madaniyatda milliylik umuminsoniylik

21- VARIANT

1. Madaniyat ijtimoiy hodisa ekanligi
2. Ma'naviy madaniyat tizimining shakllanishi va rivojlana borishining o'ziga xos xususiyatlari
3. "Avesto" qadimgi ajdodlarimiz ma'naviyati va madaniyatining muqaddas namunasi ekanligi
4. Istiqlol va o'zbek milliy madaniyati rivojining dolzarb masalalari

22- VARIANT

1. Chorizm istilosi sharoitida o'zbek milliy madaniyati rivojidadagi ziddiyatlar
2. Evropa ma'rifatchilik davri madaniyatining vujudga kelishi.
3. Til va madaniyat
4. Diniy –falsafiy e'tiqod yaqinligiga ko'ra milliy madaniyatlarning rivojlana borishi.

23- VARIANT

1. Madaniyat falsafasi haqida
2. Ma'rifatchilik davrida dinga bo'lgan munosabatlarni o'zgara borishining madaniyatga ta'siri
3. Ibtidoiy sinkretizm ongining parchalanishi jarayonining ma'naviy madaniyat tizimlari rivojidadagi o'rni.
4. Musulmon Sharq xalqlari uyg'onish davri madaniyati

24- VARIANT

1. "Kultura" so'zining madaniyat ma'nosidagi tahlilini izohlab berining
2. Madaniyatning "Klassik modeli" tushunchasi
3. Ma'rifatchilik g'oyalarining o'zbek milliy madaniyatining rivojidadagi o'rni va ahamiyati
4. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri

25- VARIANT

1. Madaniyatda milliy mahdudlik va millatchilikning zararli oqibatlari
2. Din va siyosiy mafkuraning madaniyatga ta'siri
3. Markaziy Osiyo xalqlarining O'rta asrlar davri madaniyatida ilm-fan yutuqlarining mujassamlasha borishi
4. Madaniyatdagi vorisiylikning madaniy jarayon rivojidadagi ahamiyati

26- VARIANT

1. Qadimgi Grek va Rim madaniyatining klassik davri

2. Ma'naviy madaniyat rivojida huquqiy va siyosiy madaniyatning o`rni.
3. Qadimgi davr milliy madaniyatimiz rivojida Beruniy va Farobylarning roli.
4. Jadidchilik harakati va uning madaniyatimiz rivojidagi ahamiyati

27- VARIANT

1. Sharqda milliy ozodlik harakatlari va milliy madaniyat muammolari
2. Jahon madaniyati rivojiga xos umummushtaraklik va uning milliy madaniyatlar rivojiga ta'siri
3. Til yaqinligiga ko`ra milliy madaniyatlar rivojining o`ziga xos xususiyatlari
4. Madaniyat klassik modelining asosiy printsiplari.

28- VARIANT

1. Madaniyat tushunchasining ilmiy-falsafiy tahlili
2. Evropa maddohchilik madaniyatining asosiy g`oyasi va maqsadi.
3. O`zbekiston mustaqilligi sharoitida o`zbek tili funktsional xussiyatlarining boyib borishi va uning madaniyatimiz rivojidagi o`rni.
4. Madaniyatshunoslik fanining dunyoqarashni shakllantirishdagi ahamiyati

29- VARIANT

1. Moddiy va ma'naviy madaniyat tushunchalari, ularning o`zaro munosabatlari va farqli xususiyatlari.
2. Sobiq ittifoq davri madaniyat siyosati, o`zbek milliy madaniyati rivojidagi ziddiyatlar
3. Osiyotsentrizm nazariyasiga tanqid
4. Madaniyat va sivilizatsiya

30- VARIANT

1. Din ma'naviy madaniyatning o`ziga xos tizimi ekanligi
2. Huquqiy madaniyatning paydo bo`lishi va rivojlana borishi
3. Madaniyatning tarixiy tipologiyasi
4. Istiqlol va o`zbek milliy madaniyati rivojining dolzarb masalalari.

M a d a n i y a t s h u n o s l i k f a n i d a n

TEST SAVOLLARI.

1. Madaniyat deganda nimani tushunamiz?
a\ insonning moddiy boyliklar ishlab chiqarish faoliyatini
b\ insonning ma'naviy faoliyat darajasini
*s\ insonning faol ijodiy faoldiyatini.
d\ insonning ilmiy- tafakkur faoliyatini.
2. Sivilizatsiya deganda nimani tushunamiz?
a\ urbanizatsiya bilan bog`lik faolyatini
b\ texnika taraqqiyoti bilan bog`lik faoliyatini
*s\ umumijtimoiy taraqqiyot bilan bog`lik faolyatini
d\ ma'naviy taraqqiyot bilan bog`lik faoliyatini.
3. Qaysi xususiyatga ega bo`lgan madaniyatlar mukammal milliy madaniy ijodiy faoliyatga aylanadi?
a\ xalqchilik harakateriga ega bo`lganda
b\ umuminsoniy harakterga ega bo`lganda
*s\ milliy harakterga ega bo`lganda

d\baynalmilal harakterga ega bo`lganda.

4.Madaniy merosga qanday munosabatda bo`linadi?

*a\madaniy merosga baholash va ijodiy rivojlantirishni ko`zlagan holda

b\madaniy merosga iste'molchi sifatida yondoshiladi.

s\madaniy merosga saqlash va ehtiyotlash uchun yondoshiladi

d\madaniy merosga taqsimlovchi va ayirboshlovchi sifatida yondoshiladi.

5.Inson madaniyatilik darajasining o`lchovi nimada?

a\kishining hulq madaniyati muammosini hal qilishda

b\did bilan kiyinish va o`zini tuta bilishda

*s\shaxsning tabiat bilan jamiyat hamda o`ziga ma'naviyat qonunlari talabi asosida munosabatda bo`lishi.

d\axloqiy normalar doirasidan chiqmaslikda.

6.Turmush madaniyati nimani ifodalaydi?

a\insonning turish-turmushingni

b\mehmon kutish, ovqat tayyorlash va ovqatlanish madaniyatini

*s\oilaning turmush kechirish shart- sharoitlari va hayotga munosabatini

d\oila tejamkorligini.

7.Badiiy madaniyatni mohiyati nima?

a\badiiy obrazlarni ilmiy tushunchalar orqali ifodalash

b\hayotni falsafiy mushoxada etishga o`rgatish

s\kishilar xissiyotini rivojlantirish

*d\hayotni ijtimoiy /estetik ideallarga muvofiq badiiy obrazlar orqali ifoda etishda.

8.Bog`doddagi Sharq ilmiy tafakkuri taraqqiyotiga kuchli ta'sir ko`rsatgan «Bayt ul Hikma» /Donishmandlar uyi/ qaysi davrda va kim tomonidan tashkil etilgan?

a\VIIIasrda xalifa Mansur tomonidan

*b\IX asr boshida xalifa Xorun ar Rashid tomonidan

s\IX asrning birinchi yarmida Xalifa Ma'mun tomonidan

d\IX asrning ikkinchi yarmida buyuk matematik va astronom al Xorazmiy tomonidan.

9.Yevropa «Uyg'onish» /Renessans/ davri madaniyatining vatani qaysi mamlakatda hisoblanadi?

a\Gretsiya

b\Frantsiya

*s\Italiya

d\Germaniya.

10.Qadimgi Grek adabiyotining taniqli dramaturglarining nomlarini ko`rsating?

a\Plutaxr, Arrian, Diodor,Strabon.

b\Suqrot, Fales,Geraklit,Ksenofon.

s\Ezop,Sapfo,Tirtey,Gomer.

*d\Esxil. Sofokl,Evritsid, Aristofan.

11.SHarq musiqasining nazariyotchisini ko`rsating?

*a\Abu Nosr Farobiy

b\Abdulqosim Firdavsiy

s\Barbad

d\Abduraxmon Jomiy.

12.XVII-XVIII asrlarda Markaziy Osiyo xalqlari madaniyatining asosiy xususiyatlari nimada?

*a\ ma`naviy hayotda diniy mataassiblikning hukmronlik qilishi

b\tabiiy fanlar taraqqiyotining iqtisodga ta`siri

s\san`atda olamshumul asarlarning paydo bo`lishi

d\ilmiy-falsafiy tafakkur taraqqiyotining vujudga kelishi.

13.O`z davrida arab iste`lochisiga qarshi kurashgan «yuzi pardali odam» deb nom olgan Xoshim ibn Hakim hakida qaysi o`zbek yozuvchisi asar yaratgan?

a\M.SHayxzodaning «Jaloliddin Manguberdi» asari

*b\X.Olimjonning «Muqanna» asari

s\Behbudiyning «Padarkush» asari

d\Odil Yoqubov «Diyonat» asari

14.Jamiyat madaniyatining rivojini nimalarga bog`lik deb bilasiz?

a\jamiyatda milliy kadrlar tayyorlash siyosatida

b\jamiyatning iqtisodiy taraqqiyotiga

*s\jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga

d\jamiyatning siyosiy rivojiga.

15. Ma`naviy madaniyat rivojiga yetakchilik qiluvchi omillar ?

A. Jamiyatdagi siyosiy partiyalar

*B.Jamiyatning ijtimoiy-siyosiy mafkurasi

S. Milliy madaniyat markazlari.

D. Jamoat tashkilotlari.

16. Quyidagi javoblardan qaysi biri “ Madaniyat” so`zining lug`aviy ma`nosiga bog`liq?

A.Insonning urug`chilik davri bilan bog`liq hayotiga

B. Insonning qabila hayoti bilan bog`liq

S. Insonning qishloq jamoasi bilan bog`liq hayotiga

* D. Insonning shaxar jamoasi bilan bog`liq hayotiga

18. “ Kul`tura” so`zi dastlab qaysi ma`noda ishlatilgan?

A. Insonning ongli tafakkurini yetiltirish ma`nosida

B. Insonning ruhiy olamini takomillashtirish ma`nosida

S. Insonning hayvonlarni qo`lga o`rgatish ma`nosida
*D. Insonning dehqonchilik bilan shug`ullanish ma`nosida.

19. Madaniyat tushunchasi qachondan boshlab inson ongli faoliyati uchun qullanilgan

A. Insonning hayvon dunyosida ajralib chiqa boshlagan davrida.

B. Insonning ollohning kashf qilib g`orlarni tark etgan davriga

S. Insonda diniy tasavvurlar shakllana boshlagan davrda

*D. Inson tafakkuri va ruhiyatini takomillashtirishga intilish kuchaygan davrdan.

20. Sivilizatsiyaga hos taraqqiyot deganda nimani tushunasiz?

A. Manaviy faoliiyat bo`rliq faoliyatni

B. Texnika taraqqiyoti bilan bog`liq faoliyatni

S. Umum ijtimoiy taraqqiyot bilan bog`liq faoliyatni

*D. Javoblarning hammasi to`fri

21. Sivilizatsiyaning vujudga kelishidagi eng muhim omil nima?

A. Temir qurollari ishlab chiqarish.

B. Davlatning tashkil topishi

S. Sinflarning paydo bo`lishi.

*D. Javoblarning hammasi to`fri.

22. Quyidagilardan qaysi biri milliy madaniyatda eng muhim omil hisoblanadi?

A. Umuminsoniylik

*B. Milliylik.

S. Baynalmilanlik

D. Sinfiylik.

23. Qaysi hususiyatga ega bo`lgan milliy madaniyatlar mukammal madaniy ijodiy faoliyatga aylanadi ?

A. Halqchilik xarakterga ega bo`lganda.

B. Umuminsoniy xarakterga ega bo`lganda

*S. Milliy xarakterga ega bo`lganda

D. Baynalmilan xarakterga ega bo`lganda

24. Madaniy taraqqiyot jarayonida quyidagilardan qaysi biri asos qilib olinadi?

A. Ajdodlar malakasi

B. Ajdodlar merosi

*S. Ajdodlar tajribasi

D. Ajdodlar iymon- e`tiqodi.

25. Madaniyatshunoslik fani nimani o`rganadi?

A. Madaniyatning dunyoqarashi va ijtimoiy taraqqiyotdagi o`rmini

B. Madaniyat aniq sohalarini

S. Madaniyatning tarixiy real ijtimoiy hodisa ekanligi

D. Javoblarning hammasi to`fri

26. Quyidagilardan qaysi birlari moddiy madaniyatning mavjudlik shakllari hisoblanadi?

A. Predmet va mamdaniy ijodiy jarayon shaklida namoyon bo'lishini

B. Predmet va diniy e'tiqod sifatida mavjud bo'lishini

V. Predmet va falsafiy tafakkur sifatida mavjud bo'lishini

*G. Predmet va insonning qobiliyati va bilimlari shaklida mavxud

27. Madaniyatning bosh vazifasini ko'rsating?

A. Faoliyatning sub'ekti hisoblangan insonni kamol toptirish

B. Faoliyatning sub'ekti hisoblangan insonni mantiqiy tafakurini rivojlantirish

S. Faoliyatning sub'ekti hisoblangan insonni tabiat va jamiyat qonunlari bilan tanishtirish

D. Hammasi to'g'ri

28. Ma'naviy madaniyatning mavjudlik shakllarini ko'rsating?

*A. Insonning ma'naviy fazilatlari va axloqiy hatti-harakatlari

B. Insonning ma'naviy fazilatlari va ruhiy xolatlari

S. Insonning ma'naviy fazilatlari va ma'naviy faoliyati mahsullari

D. Insonning ma'naviy fazilatlari va malaka hamda ko'nikmalari

29. Madaniy taraqqiyot nimalarga borliq bo'ladi?

A. Dohiy yo'lboshchilar faoliyatiga

B. Ijodkor shaxslar faoliyatiga

*S. Halqning amaliy faoliyatiga

D. Tarixiy shaxsmlar faoliyatiga

30. Jahon madaniyati va milliy madaniyatning dialiktik aloqasi to'g'risida nima deysiz?

A. Jahon madaniyati milliy madaniyatlarning eng sira namunalaridan umuminsoniy tolmonlaridan tashkil topadi

B. Jahon madaniyati u yoki bu millat mdaniyatning ijobiy tomonlarini birlashtirishi mumkin

S. Jahon Halqlari va milliy madaniyatlarning bir-biriga ta'siri yo'q.

*D. Yuqoridagi tushunchalarning barchasi bir tushuncha

31. Tafakkur va nutqning o'sishi inson ma'naviy madaniyatini shakllantirishga qanday ta'sir etadi?

A. Hech qanday ta'sir etmagan dunyo paydo bo'lganidan buyon inson hozirgidek tafakkur va nutqqa ega bo'lgan.

*B. Tafakkur bilan til uzoq taraqqiyot yo'lini bosib o'tdi va ma'naviy madaniyyatda muhim rol o'ynadi.

S. Tafakkur va til inson ma'naviy madaniyatini shakllantirishda ahamiyatli bo'lsada ular alohida bir-birini mustaqil rivojlagan

D. Faqat tafakkur inson ma'naviy madaniyastini shakllantirishga katta ta'sir etadi.

32. Taraqqiyot bosqichining qaysi davrlarida din madaniyat sestemasida etakchi o'rinni egallagan.

- A. Ibtidoiy jamiyatda din bo'lmagan
- B. Din temir davrida vujudga kelgan va qisman madaniyatni rivojlannishiga ta'sir ko'rsatgan
- S. Din neolit davrida vujudga kelgan va kishilik madaniyastiga o'ziga xos o'rin egallagan.
- *D. Din quldorlik jamiyatida vujudga kelgan va madaniyat sevimasida asosiy bo'lin hisoblangan.

33. Madaniyatda vorisiylik tushunchasi nimani anglatadi?

- A. Vorisiylik qonunlarini anglatuvchi o'tmish ajdodlardan qolgan madaniy boyliklarni asrash
- *B. Madaniy jarayondagi tajribaning ajdodlardan ajdodlarga o'tishi.
- S. Halk orzaki ijodi, halq hunarmandchiligi va yozma adabiyot
- D. Madaniyatning u yoki bu darajasida namoyon bo'lish

34. Inson madaniyatlilik darajasini o'lchovi nima?

- A. Kishining hulq madaniyati muammosini hal qilishda
- B. Did bilan kiyinish va o'zini tuta bilishda
- *S. Shaxsning tabiat bilan jamiyat hamda o'ziga manaviyat qonunlari talabi asosida munosabatda bo'lish
- D. Axloqiy normalar doirasidan chiqmaslikda

35. Turmush madaniyati nimani ifodalaydi?

- A. Sening turish-turmushingni
- B. Mehmon kutish, ovqat tayyorlash ovqatlanish madaniyati
- *S. Oilaning turmush kechirish shart-sharoitlari va hayotga munosabatini
- D. Oila tejamkorligini

36. Badiiy -estetik madaniyatning mohiyati?

- A. Badiiy obrazlarni ilmiy tushunchalar orqali ifodalash
- B. Hayotni falsafiy mushohada etishga urinish
- S. Kishilar hissiyotini rivojlantirish
- *D. Xayotni ijtimoiy estetik ideallarga muvofiq badiiy obrazlar orqali ifoda etishda

37. Madaniyatning rivojlanishi dastlab qayrda vujudga kelgan va qaysi hududlarga tarqalgan?

- A. Dastlab O'rta Osiyoda vujudga kelgan, so'ngra Sharq va Farb mamlakatlarida tarqalgan.
- B. Dastlab Sharqda vujudga kelib so'nga Brlqon yarim orlida va Sharqning qolgan hududlariga tarqalgan
- *S. Dastlab Hindiston va Xitoyda vujudga kelib so'ngra qo'shni davlatlarga tarqalgan.
- D. Dastlab Yevropada vujudga kelib so'ngra Amerika xududlarida tarqalgan

38. Sharqda madaniyat qaysi davr va nimani ta'sirida vujudga kelgan?

- A. Qadimgi tosh davrida, hayvonlarni ovlash va qo'lga o'rgatish natijasida

B. Qadimgi bronza davrida, diniy tasavvurlar va ilmiy tafakkurning shakllanish natijasida

*S. Er.av. V-IV ming yilliklarda, dehqonchilik va hunarmanchilik takomili natijasida

D. Er.av. III-II ming yilliklarda davlatlar o`rtasidagi savdo-sotiq va madaniy aloqalarning rivojlanishi natijasida

39. Baʼdoddagi Sharq ilmiy tafakkuri taraqqiyotiga kuchli taʼsir koʻrsatgan “Bayt ul Hmkma” Donishmandlar uyi qaysi davrda va kim tomonidan tashkil etilgan?

A. VIII asda halifa tomonidan

*B.IX asr boshlarida halifa Xorun ar Rashid

S.IX asrning birinchi yarmida Halifa Maʼmun tomonidan

D.IX asrning ikkinchi yarmida buyuk matematik va astranom al Xorazmiy tomonidan.

41. Sharq Uyʼonish davri falsafiy taʼlimotining asosiy xususiyati nimada?

*A. Obʼektiv dunyoning mohiyati va inson muammosini hal qilishda

B. Diniy-falsafiy taʼlimotni yaratishda

S. Ijtimoiy taraqqiyot qonunlarini ochib berish

D. Tabiiy-tarixiy jarayon qonunlarini anglashda.

42. Yevropa “Uyʼonish”, “Renessans” davri madaniyatining vatani qaysi mamlakat hisoblanadi?

A. Gretsiya

B. Fransiya

*S. Italiya

D. Germaniya

43. Yevropa “maʼrifatchilik” o`qimining bosh masalasi nimabo`lgan?

A. Burjua ideologiyasini vujudga kelishi

*B. Aql-idrok

S. Hokimiyat uchun kurash

D. Realistik sanʼatni yaratish

44. Ijodiy uslub hisoblangan “Klassitsizm” uslubi qachon va qaysi mamlakatda vujudga kelgan?

A. XVI asrda Italiya

B.XVII asrning ikkinchi yarmida Angliyada

*S.XVIII asrda Germaniyada

D.XII asrning birinchi yarmida Fransiya

45. Qadimgi Sharqdagi birinchi madaniyat o`chofini ayting?

*A. Qadimgi Xitoy va Hindistonda

B. Qadimgi Eron va Suriya

S. Qadimgi Urartu va Vavilon

D.Qadimgi Shumer va Misr

46. Qadimgi Grek adabiyotining taniqli dramaturglarining nomlarini ko`rsating?

- A. Plutaxr, Arrian, Diodor, Strabon
- B. Suqrot, Fales, Geraklit, Ksenofon
- S. Ezop, Sofokl, Tirtay, Gomer
- *D. Esxil, Sofokl, Evritsid, Aristofan

47. Ilmiy meditsinaning asoschisi kim?

- A. Geppokrat
- B. Galen
- S.ar-Roziy
- *D. Ibn-Sino

48. Qadimgi Grek mifalogiyasida go`zallik xudosi kim?

- A. Venera
- B. Artemeta
- S. Diani
- *D. Afrodita

49. Uyfonish davri dunyoqarashining asoschisi kim?

- A. Materializm
- *B. Insonparvarlik
- S. Ratsionalizm
- D. Idealizm

50. Quyidagi qo`lyozmalardan qaysi birlari Qadimgi O`rta Osiyo madaniyatining namunasi hisoblanadi?

- A. Qadimgi hind eposlari "Vedalar"
- B. Qadimgi eron qo`lyozmalari
- S. Gerodotning "Tarix", Strabonning "Geografiya" asarlari
- *D. Beruniyning "Osor ul Boqiya", Narshaxiyning "Buxoro tarixi"

51. "Bayt ul Hikmat" /Donishmandlar uyi/ ni Halifa Xorun ar Rashid qaysi shaharda tashkil etgan?

- A. Madana shahrida
- B. Balh shahrida
- S. Hisor shahrida
- *D. Bofdod shahrida

52. O`rta asrning mashhur olimlarini o`zida to`plagan "Ma'mun akademiyasi" qaysi shaharda tashkil etilgan?

- A. Bofdod shahrida
- B. Samarqand shahrida
- S. Balh shahrida
- *D. Urganch shahrida

53. Qaysi asrda Samarqandning jahonga mashhur bo`lgan quyidagi arxitektura yodgorliklari qurilgan? Bibixonim, Shoxi-Zinda, Go`ri-Amir

A. XII-XIII asrda

*B. XIV-XV asrda

S. XVI-XVII asrda

D. XVIII-XIX asrda

54. Jadidchilikning asl maqsadi nimadan iborat?

A. Yangi diniy yoyish

*B. Yangicha ta`lim maktabni joriy qilish

S. Yangi davlat tuzumini yaratish

D. Yangi adabiyotni yaratish

55. Zardushtiylik diniy ta`limotining mohiyati nimada?

A. Tarkidunyochilikka chaqirish

*B. Hayotni qarama-qarshiliklar kurvshidan iborat deb hisoblash

S. Bu dunyo nohaksizliklariga loqaydlik bilan qarashga chaqirish

D. Odamlarni baxt-saodatga chaqirish

56. Tasavvuf ta`limotining asosiy masalasi nima?

A. Tariqat

B. Ma`rifat

V. Haqiqat

S. Shariat

*D. Javoblarini hammasi to`fri

57. Amir Temur Shaxrisabz shahrida Qanday saroy qurdirgan?

A. Ko`ksaroy

B. Bibixonim

*S. Oqsaroy

D. Shaxrisabz

58. Sharqning mashhur shoirlaridan qaysi biri turkiy tilida "Hamsa" yaratdi?

A. Amir Husrav Dehlaviy

B. Nizomiy Ganjaviy

*S. Navoiy

D. Jomiy

59. XVII-XVIII asrlarda markaziy Osiyo xalqlari madaniyatidagi yetakchi roya?

*A. Ma`naviy hayotda diniy matassiblikning hukumronlik qilishi

B. Tabiiy fanlar taraqqiyotining iqtisodga ta`siri

V. San`atda olamshumul asarlarning paydo bo`lishi

60. Milliy mustaqillikni tarfif qiluvchi “CHifatoy gurungi” ning asosiy maqsadi nimada edi?

- A. Hokimyat uchun
- B. turkiy til sofligi uchun kurash
- *S. Milliy adabiyot uchun kurash
- D. Milliy mafkura uchun kurash

62. Servantes va Sheksper dramaturgiyasining qaysi davr teatr san'atining rivojigi hissa qo'shdi?

- A. O'rta asrlar davri Sharq madaniyatida
- *B. Yevropa Uyfonish davri madaniyatiga
- S. Kapitalizm davri ma'rifatchilik madaniyati
- D. Yevropa ma'rifatchilik davri

63. Qiyosaiy tepalogiya madaniyatlar rivojini qanday o'rganadi?

- A. Tarixiylik prinsiga ko'ra
- B. Irqiy farqlarga ko'ra
- *S. Madaniyatni taqqoslashga ko'ra
- D. Farmatsion farqlashga ko'ra

64. ITT. madaniyatlar rivojiga qanday ta'sir ko'rsatadi?

- A. Madaniyatlar rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi
- B. Madaniyatlar rivojiga salbiy ta'sir etadi
- *S. Ham ijobiy ham salbiy ta'sir etadi
- D. Umuman ta'sir etmaydi.

65. Jahon madaniyati tarixi jarayoniga xos umummushtaraklik nima bilan belgilanadi?

- A. Jahon madaniy tarixiy jarayonidagi taraqqiyot ziddiyatlarga ko'ra
- *B. Jahon madaniy tarixiy jarayonidagi taraqqiyotning o'zaro o'xshashlik aloqalarning rivojlana borishi
- S. Jahon xalqlarining irqiy hududiy farqli xususiyatlariga ko'ra
- D. Jahon xalqlarining madaniyati rivojiga salbiy ta'sir etishga ko'ra

66. Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning qaysi davrida din madaniyat rivojida siyosiy gigimonlik darajasiga ko'tarildi?

- A. Antik davri madaniyati
- *B. O'rta asrlar davri madaniyati
- S. Yevropa ma'rifatchilik davri madaniyati
- D. Yevropa Uyfonish madaniyati

67. Mifalogiyadan-axloq, din, falsafa, huquq, fan san'at va adabiyot kabi ma'naviy madaniyat tizimlarining ajralib chiqishidagi eng muhim omil nimada edi.

- A. Xususiy mulk tushunchalarining paydo bo'lishi
- *B. Mehnatning tarixiy taqsimotini o'zgarib borishi
- S. Moddiy boyliklar ishlab chiqarish mamlakatlarni egallay borishi

D. O`z davri hukmdoriga sirinishning kuchaya borishi natijasi

68 Madaniyatning klassik modeliga xos printsiplar deganda nimani tushunasiz?

A. Vatanparvarlik va baynalminallik

B. Sinfiylik, milliylik, xalqchilik

*S. Insonparvarlik, ratsionalizm va tarixiylik

D. Taraqqiyparvarlik va milliy o`z-o`zini anglash

69. Badiiy madaniyatning ilk klassik tushunchalarisida qaysi oqimlar yetakchilik qiladi?

A. Ilmiy materialistik oqimlar

B. Naturalistik va idealistik oqimlar

S. Diniy falsafiy oqimlar

*D. Mifalogik qarashlar

70. Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining qaysi bosqichida madaniy jarayonga davlatchilikka hos siyosiy varashlar kuchayib boradi?

A Qadimgi dunyo madaniyatining arxoik davri

*B. Qadimgi dunyo madaniyatining Rim davrida

S. Antik dunyo madaniyati barcha bosqichlarida

D. Antik davrning klassik bosqichida

71. Jamiyat madanriyati rivojida qaysi omillar yetakchilik qiladi?

A. Jamiyatda milliy kadrlarni tayyorlash siyosati

B. Jamiyatning iqtisodiy taraqqiyoti

*S. Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti

D. Jamiyatning siyosiy rivoji

72. Ma'naviy madaniyat rivojiga yetakchilik qiluvchi omillar?

A. Jamiyatdagi siyosiy partiyalar

B. Jamiyatning ijtimoiy-siyosiy mafkurasi

*S. Milliy madaniyat markazlari

D. Jamoat tashkilotlari

73. Qaysi davrda dinning ijtimoiy-madaniy jarayonga hukmronlik chegaralanadi?

A. O`rta asrlarda

B. Sobiq sho`ro hokimiyati yillarida

S. Kapitalizm davriga kelib

*D. Ma'rifatchilik davriga kelib

74. Madaniyatda milliylikka xos muhim hususiyatni nimada deb bilasiz?

A. Milliy urf-odatlar va qadriyatlarga rahnomalik

*B. Millatning taraqqiyoti uchun xizmat qilish

S. Millatlar orasida baynalminallik tuyfularini o`stirish

D. Milliy iftixor tuyfularini taomillashtirish

75. Milliy madaniyatlar rivojining yetakchi omil?

A. Qardosh xalqlar madaniyatidan tarixan bahramandlik topib kelish

B. Milliy madaniyatning o'tish tarixi va kelajagiga e'tibor bilan qarashi

*S. Qardosh xalqlar madaniyatidan bahramand bo'lish va unga ta'sir etish ehtiyojlarini osha borishi

D. Milliy madaniyatning mohiyatini anglab yetish

76. Qadimgi dunyo madaniyatining eng rivojlangan davri?

A. Arxaik davri

*B. Klassik davri

S. Ellinizm davri

D. Qadimgi Rim davri

77. "Avesto"dagi yetakchi roya?

A. Iloxiy royalarga sirinish

B. Ko'pxudolik qarashlariga hos roylalar

*S. Yakkaxudolikni tarrib etuvchi otashparaslik roylari

D. Ajdodlar ruhini muqaddaslashtirish roylari.

78. Kapitalizm sharoitidagi Yevropa madaniyatida yetakchi omil?

*A. Fan va texnika rivojiga keng yo'l ochish

B. Madaniy taraqqiyotni kapitalistik munosabatlar manfaatiga moslashtirish

S. Madaniy jarayonda mustamlakachilik siyosatiga keng yo'l ochish

D. Diniy e'tiqodlarni mustahkamlashga intilish

79. Osiyo maddohchilik madaniyatining maqsadi ?

A. Yevropa madaniyatidan bahramandlik topishga chaqirish

*B. Umumjahon madaniy jarayonida osiyocha madaniyatning gegimonligiga chiqish

S. Boshqa xalqlar madaniyatiga rahnomalik qilish

D. Madaniyati ilm-fan taraqqiyoti vositasiga aylantirish

80. SHarqda milliy ozodlik harakatlari va milliy madaniyat muammolari?

A. Milliy ozodlik hamda madaniyat, san'at va adabiyotning erkin rivojiga erishish

B. Mamlakatni chet el bosqinlaridan himoya qilish va o'tmish madaniy merosini saqlash

S. Mamlakatning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy-madaniy hayotida ozodlikka erishish.

D. Milliy o'z-o'zini anglashga intilish

81. Jahon madaniyati rivojiga xos umummushtarak jarayonning milliy madaniyatlar rivojiga ta'siri.

A. Milliy madaniyatlar rivojiga ham ijobiy ham salbiy ta'sir etib boradi.

B. Milliy madaniy mazmuniga aksil madaniyatga xos tushunchalarni olib kiradi

*S. Milliy madaniyat mazmun va mohiyatini miliy qadriyatlar asosida yoritib boradi.

D. Milliy madaniyatlar rivojiga to'sqinlik qiladi.

82. Moddiy va ma'naviy madaniyat tizimlarining rivojlanisho` xususiyatlari qanday ro'yobga chiqadi?

A. Moddiy madaniyat ma'naviy madaniyatsiz ham rivojlanaveradi

*B. Moddiy madaniyat va ma'naviy madaniyat o'zaro aloqadorlikda rivojlanadi

S. Ma'naviy madaniyat tizimlari moddiy madaniyatga bo'liq bo'lmagan holda rivojlanadi

D. Madaniyat har ikkala turi rivojida iqtisodiy omillar yetakchilik qiladi

83. Quyidagi javoblarning qaysi birida ma'naviy madaniyat turlari ko'rsatilgan?

*A. Badiiy siyosiy huquqiy, estetik, axloqiy madaniyat

B. Arxitektura, haykaltaroshlik, grafika, tasviriy san'at

S. Jamiyatning ishlab chiqarish vositalari, qurollari

D. Turli xil foyalar, qarashlar va urf-odatlar

84. Madaniyatdagi vorislikning asosiy funktsiyasi?

A. Madaniyatda ilohiy qarashlarni kuchaytirish

*B. Turli ijtimoiy, tarixiy bosqichlarda madaniyat rivojining mujassamlasha borishiga xos davomiylikni ifodalaydi

S. Milliy madaniyatlar rivojida baynalminallikka keng yo'l ochib beradi

D. Madaniyat rivojiga ta'sir etmaydi

85. Madaniyatlar tepalogiyasi nimani o'rgatadi?

A. Madaniyat rivojiga xos umuminsoniy xususiyatlarni

B. Madaniyatdagi baynalminallikni

*S. Madaniyatlar rivojini tarixiy va qiyosiy jihatdan turlarga bo'lib o'rganadi

D. Madaniyatning milliy xarakterini ifoda etadi

86. O'zbek, tojik, avfon, eron xalqlari madaniyatiga xos umumiylik qanday asosga ega?

A. Til yaqinligi asosiga

B. Urf-odatlar asosiga

*S. Diniy falsafiy umumiylik asosiga

D. Geografik jylashishdagi yaqinlikka ko'ra

87. Xristian dini ilk bor shakillangan mamlakat qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?

A. VII asrda Angliyaga yaxudiylarni dini sifatida

B. V asrda Rim qullarining dini sifatida

S. VII asrda Fransiyada

D. I asrda Rim imperyasi sharqiy viloyatlarida

88. Yevropa Uyfonish davri madaniyatidagi eng muhim xususiyat?

A. Madaniyatda dinni ulurflash

*B. Madaniyatning mazmun va mohiyatida gumanizm foyalariga keng yo'l ochish

S. O'z davri fan va texnika rivojiga e'tiborni kuchaytirish

D. Ilm-fan, texnika va ma'rifatchilik hoyalariga keng yo'l ochish

89. Qadimgi davr madaniyatiga xos qorishib borishning sabablari?

- A. Turli xalqlarning o`zaro yaqinlashishi istagi asosida
- B. Turli xalqlar madaniyatidagi qarama-qarshiliklar tufayli
- *S. Turli xalqlar o`rtasida hududiga chegara yo`qligi, tillarning sentezlashib ketishi o`zaro urushlar va savdo-sotiq aloqalari
- D. O`sha davr diniy oqimlar ta`sirida?

90. Madaniyatshunoslik fanining asosiy funktsiyasi nimadan iborat?

- A. Fan-texnika taraqqiyotiga e`tibor qilishda
- *B. Bilim berish, tarbiyalash, dunyoqarashni shakllantirishda
- S. Ijtimoiy gumanitar fanlar aloqadorligini ta`minlashda
- D. Madaniy taraqqiyotda meros va vorisiylikning aloqasini o`rgatishda

91. Ma`rifatchilik davri madaniyatiga xos xususiyat?

- A. Madaniyatda diniy falsafani ulurlash
- *B. Madaniyatda saroy klerikal san`atini ulurlash
- S. Madaniyatda ilm va fan rivojiga yo`l ochish
- D. Madaniyatda siyosatga keng yo`l ochish

92. Madaniyatga naturalistik munosabatning mohiyati?

- *A. Madaniyat rivojini tabiat qonunlariga bo`ysundirishga intilish
- B. Madaniyatni ijtimoiy xodisa sifatida qarash
- S. Madaniyatda tabiat va jamiyatni o`zaro bo`liq deb qaoash
- D. Madaniyat rivojini ilohiy kuchlarga bo`liq deb tushunish

93. Kantning madaniyat falsafasidagi bosh mavzu?

- A. Madaniyat asosida tabiat yotadi
- *B. Madaniyatning mazmunini mafkura belgilaydi
- S. Madaniyat asosida inson axloqi yotadi
- D. Madaniyat jamiyat iqtisodiy taraqqiyotini ifodalaydi

94. Feyerbaxning antropologik falsafasidagi madaniyat tahlili?

- A. Madaniyat turmush tarziga xos rivojlanish
- B. Madaniyat tsivilizatsiya oqibati
- *S. Madaniyat inson baxt-saodati
- D. Madaniyat siyosiy qarashlar majmui

95. Insonni jamiyat va qonun oldida tengligini qaysi davr gumanizmi olfa suradi?

- *A. Yevropa Uyfonish davri gumanizmi
- B. Ma`rifatchilik davri gumanizmi
- S. Nemis klassik san`ati gumanizmi
- D. Kapitalizm davri gumanizmi

96. I. Kant falsafasiga xos madaniyatning ta`rifi?

- A. Madaniyat-parvarishlash, qayta ishlash
- *B. Madaniyat-insonni o`z oldiga erkin maqsad qo`yishidir

S. Madaniyat-huquqiy qarash majmui.

97. Tarixiy tepalogiya madaniyatlar rivojini qanday o`rganadi?

*A. tarixiylik printsiplarga ko`ra

B. irqiy farqlarga ko`ra

S. Madaniyatlarni taqqoslashga ko`ra

98. Tsivilizatsiya madaniyatlar rivojiga qanday ta`sir ko`rsatadi?

A. Madaniyatlar rivojiga ijobiy ta`sir ko`rsatadi

B. Madaniyatlar rivojiga salbiy ta`sir ko`rsatadi

*S. Ham ijobiy ham salbiy ta`sir ko`rsatadi

D. Umuman ta`sir ko`rsatmaydi

99. Jahon madaniy tarixiy jarayoniga xos rivojlanish nima bilan belgilanadi?

A. Jaxon madaniy tarixiy jarayondagi taraqqiyot ziddiyatlariga ko`ra

*B. Jaxon madaniy tarixiy jarayondagi aloqalarning rivojlanib borishi

S. Jaxon xalqlarining irqiy, hududiy farqli xususiyatlariga ko`ra

D. Jaxon xalqlari madaniyati rivojiga salbiy ta`sir etishiga ko`ra

100. Qadimgi dunyo madaniyatining eng rivojlangan davri?

A. Arxaik davri

*B. Klassik davri

S. Ellinizm davri

D. Qadimgi Rim davri